

T.C.

GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÖZGECİLİK DÜZEYLERİNİN
YORDAYICISI OLARAK YAŞAM AMAÇLARI**

Hazırlayan

Kâşif AK

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı

Danışman

Doç. Dr. Recep KOÇAK

TOKAT – 2013

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÖZGECİLİK DÜZEYLERİNİN
YORDAYICISI OLARAK YAŞAM AMAÇLARI**

Tezin Kabul Ediliş Tarihi: 18/01/2013

Jüri Üyeleri (Unvanı - Adı - Soyadı)

Başkan: Prof. Dr. Mustafa BALOĞLU

Üye: Doç. Dr. Recep KOÇAK

Üye: Yard. Doç. Dr. Tuncay BÖLTER

İmzası

(Handwritten signatures in blue ink)

Bu tez, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun 15/01/2013. tarih ve 01/07 sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Enstitü Müdürü: Doç. Dr. Recep KOÇAK

T.C.
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜLÜĞÜ'NE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurulları ve etik ilkelerle uygun olarak toplanıp sunulduğunu, bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada başka aitt olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçlara atıf yapıldığını ve kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

(18/01/2013)

Kaşif AK

İmzası

TEŞEKKÜRLER

Bu araştırmanın planlanmasında ve uygulanmasında bilgi ve tecrübeleriyle yoğun iş temposuna rağmen bana her türlü desteği sağlayan katkılarını hiçbir zaman esirgemeyen, sabırla yol gösteren ve beni yönlendiren değerli tez danışmanın Doç. Dr. Recep KOÇAK' a teşekkürlerimi sunarım.

Yaşamım boyunca bana her türlü maddi manevi desteği sunan aileme teşekkürlerimi sunmayı bir borç biliyorum. Ailemin yanında, bugün buralarda olmamda en büyük katkıyı sağlayan sevgili eniştem aynı zamanda coğrafya öğretmenim Orhan İSBİR'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Tezimin yazılması aşamasında bana dilbilgisi konusunda yardımcı olan değerli ağabeyim, mesai arkadaşım Ferhat KURTKUŞ' a, ayrıca veri toplama aşamasında bana yardımcı olan tüm öğrencilere teşekkür ediyorum.

Güzel günlerimde olduğu kadar, yoğun, sıkıntılı, stresli dönemlerimi de benimle paylaşan, beni yüreklendiren, gönülden desteğini hissettiğim sevgili eşim Serpil AK ve hayat güneşim biricik kızım Feyza Bilge AK'a tezimi ithaf ediyorum.

Kaşif AK

Şubat, 2013

ÖZET

Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Düzeylerinin Yordayıcısı Olarak Yaşam

Amaçları

Eğitim Bilimleri Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Recep KOÇAK,

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin yaşam amaçlarının özgecilik düzeyleri üzerindeki yordayıcı rolünün araştırılmasının yanı sıra demografik özelliklere bağlı olarak üniversite öğrencilerinin yaşam amaçlarında ve özgeci davranış düzeylerinde anlamlı bir farklılık olup oluşmadığının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma ilişkisel tarama modelinde yapılan bir çalışma olup, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Amasya Üniversitesi'nde öğrenim gören 266 kız ve 184 erkek öğrenciden oluşan çalışma grubu ile yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama araçları olarak; İlhan (2009) tarafından geliştirilen Yaşam Amaçları Ölçeği, Akbaba (1994) tarafından geliştirilen Özgecilik Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda üniversite öğrencilerinin içsel yaşam amaçları ile anne-baba yaşam durumu ve sınıf düzeyi değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu, ayrıca dışsal yaşam amaçları ile sınıf düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin özgecilik düzeyleri ile anne-baba yaşam durumu değişkeni ve sınıf düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin özgecilik düzeyleri ile içsel yaşam amaçları arasında

pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiştir ($r=.414$, $p<.05$). Yine aynı şekilde öğrencilerin özgecilik düzeyleri ile dışsal yaşam amaçları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiştir ($r=.181$, $p<.05$). İçsel yaşam amaçları ile özgecilik arasındaki doğrusal anlamlı ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre öğrencilerin içsel amaç düzeylerinin özgecilik düzeylerini anlamlı yordayıcısı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($p<.05$). Ancak dışsal amaçların öğrencilerin özgecilik düzeyinin anlamlı yordayamadığı ve önemli etkiye sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p>.05$).

ABSTRACT

University students' purpose of living as the predictors of their altruism level

Thesis Advisor : Doç. Dr. Recep KOÇAK

In this study ,the research of The role of University Students' prediction of their life purpose's altruism level has been aimed right along with if there are any meaningful differences in their altruism level and life purpose depending on demographical features. The research was done with relational screening model and a group of students from 266 girls and 184 boys studying at Amasya University. Life Purpose Scale developed by İlhan (2009), Altruism Scale developed by Akbaba (1994) and The Personal Information Form prepared by the researcher were used as the data collecting tools in this research. As results of the analyses, It was understood that there is a meaningful relation among their inner lives' purposes and fathers' existence and their class levels , and there is a meaningful relation between their external purposes and class level variance .It was seen that there is a meaningful relation among The students'

altruism level , their fathers's existence and class level variance. It was observed that there is a postive meaningful relation between their altruism level and inner life purposes ($r=.414, p<.05$). In the same way It was observed that there has been a positive meaningful relation between their altruism level and external life purposes ($r=.181, p<.05$). As the correlation rate between their altruism level and inner life purposes is positive,it was understood that the relation between them is seen positive as well.According to the results of the regression analysis levels it was discovered that the students' inner purpose levels are the predictors of their altruism levels ($p<.05$). However it was concluded that The students's external purposes can not predict their altruism levels and have no important effect on it.

İÇİNDEKİLER

ETİK SÖZLEŞME SAYFASI.....	i
TEŞEKKÜRLER	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	x
SİMGE VE KISALTMALAR LİSTESİ	xiv
1.GİRİŞ.....	1
1.1.1. Araştırmanın Amacı	3
1.1.2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	4
1.1.3. Problem Cümlesi.....	5
1.1.4. Alt Problemler.....	5
1.1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
1.1.6. Sayıtlar	6
1.1.7. Tanımlar	6
2.LİTERATÜR TARAMASI	7
2.1. Yaşam Amaçları:	7
2.1.1. İçsel ve Dışsal Amaçlar	9

2.2. Özgecilik ve Özgeci Davranış	11
2.2.1.Özgeci Davranış ve Genetik.....	14
2.2.2. Özgeci Davranış ve Din	14
2.2.3. Özgecilik ve Felsefe	15
2.2.4. Özgecilik ve Sosyal Gelişim	15
2.2.5. Özgecilik ve Egoizm:	16
2.2.6. Özgeci Davranış Ve Empati:.....	17
2.2.7. Özgeci Davranışta Diğer İnsanların Etkisi.....	18
2.2.8. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar:.....	18
2.2.9. Yurtdışında Yapılan Çalışmalar:	20
3.YÖNTEM.....	22
3.1. Araştırma Modeli	22
3.2. Çalışma Gurubu	22
3.3. Çalışma Gurubu Özellikleri-Betimsel İstatistikler	22
3.4. Veri Toplama Araçları	26
3.4.1 Kişisel Bilgi Formu	26
3.4.2. Yaşam Amaçları Ölçeği:	26
3.4.3 Özgecilik Ölçeği:.....	28
3.4.4. İşlem:	30
3.5. Verilerin Analizi	31
4.BULGULAR VE YORUM.....	31

5.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	54
5.1. Sonuç.....	54
5.2 Öneriler.....	62
5.2.1. Anne- Babalar ve Eğitimcilerle Yönelik Öneriler:.....	62
5.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler:.....	64
KAYNAKLAR.....	65
EKLER.....	71
EK-1 KİŞİSEL BİLGİ FORMU.....	71
EK-2 ÖZGECİLİK ÖLÇEĞİ.....	72
EK-3 YAŞAM AMAÇLARI ÖLÇEĞİ.....	74
EK-4 AMASYA ÜNİVERSİTESİ ÖLÇEK UYGULAMA İZİN BELGESİ.....	76
ÖZGEÇMİŞ.....	77

TABLOLAR LİSTESİ

<i>Tablo 2.1 Yaşam Amaçları Hiyerarşisi</i>	8
<i>Tablo 3.1 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımları</i>	23
<i>Tablo 3.2 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okul Türüne Göre Dağılımları.....</i>	23
<i>Tablo 3.3 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımları.....</i>	23
<i>Tablo 3.4 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne-Baba Yaşam Durumuna Göre Dağılımları.....</i>	24
<i>Tablo 3.5 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılımları.....</i>	24
<i>Tablo 3.6 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılımları. .</i>	245
<i>Tablo 3.7 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne Çalışma Durumuna Göre Dağılımları</i>	245
<i>Tablo 3.8 Yaşam Amaçları Ölçeği Alt Faktörleri.....</i>	257
<i>Tablo 3.9 Özgeçililik Ölçeği Alt Faktörleri</i>	259
<i>Tablo 4.1.İçsel Amaç Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları</i>	32
<i>Tablo 4.2 İçsel Amaç Puanlarının Baba Yaşam Durumuna Göre T-Testi Sonuçları.....</i>	33
<i>Tablo 4.3 İçsel Amaç Puanlarının Anne Çalışma Durumuna Göre T-Testi Sonuçları.....</i>	33
<i>Tablo 4.4 Öğrencilerin İçsel Amaçlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Kruskal Vallis testi Sonuçları.....</i>	33
<i>Tablo 4.5 Öğrencilerin İçsel Amaçlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Kruskal Vallis testi Sonuçları.....</i>	34
<i>Tablo 4.6 Öğrencilerin İçsel Amaçlarının Fakülte Türüne Göre Anova testi Sonuçları.</i>	34

<i>Tablo 4.7 Öğrencilerin İçsel Amaçlarının Sınıf Düzeyine Göre Anova testi Sonuçları...</i>	35
<i>Tablo 4.8 Dışsal Amaç Puanlarının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları.....</i>	36
<i>Tablo 4.9 Dışsal Amaç Puanlarının Anne-Baba Yaşam Durumuna Göre T-Testi Sonuçları.....</i>	36
<i>Tablo 4.10 Dışsal Amaç Puanlarının Anne Çalışma Durumuna Göre T-Testi Sonuçlar.....</i>	37
<i>Tablo 4.11 Öğrencilerin Dışsal Amaçlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Kruskal Vallis testi Sonuçları.....</i>	37
<i>Tablo 4.12 Öğrencilerin Dışsal Amaçlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Kruskal Vallis testi Sonuçları.....</i>	38
<i>Tablo 4.13 Öğrencilerin Dışsal Amaçlarının Fakülte Türüne Göre Anova testi Sonuçları.....</i>	39
<i>Tablo 4.14 Öğrencilerin Dışsal Amaçlarının Sınıf Düzeyine Göre Anova testi Sonuçları</i>	39
<i>Tablo 4.15 Özgecilik Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları</i>	40
<i>Tablo4.16 Özgecilik Puanlarının Anne-Baba Yaşam Durumuna Göre T-Testi Sonuçlar.....</i>	41
<i>Tablo4.17 Özgecilik Puanlarının Anne Çalışma Durumuna Göre T-Testi Sonuçları.....</i>	41
<i>Tablo 4.18 Öğrencilerin Özgecilik Düzeylerinin Anne Eğitim Düzeyine Göre KruskalVallis testi Sonuçları</i>	42
<i>Tablo 4.19 Öğrencilerin Özgecilik düzeylerinin Baba Eğitim Düzeyine Göre Kruskal Vallis testi</i>	43

<i>Tablo 4.20 Öğrencilerin Özgeciliik Puanlarının Fakülte Türüne Göre Anova testi</i>	
<i>Sonuçları.....</i>	<i>43</i>
<i>Tablo 4.21 Öğrencilerin Özgeciliik Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Anova testi</i>	
<i>Sonuçları.....</i>	<i>44</i>
<i>Tablo 4.22 Öğrencilerin Yaşları ile Özgeciliik Düzeyleri, İçsel Amaç Düzeyleri ve Dışsal Amaç Düzeyleri Arasındaki İlişki.....</i>	<i>45</i>
<i>Tablo 4.23 Öğrencilerin Özgeciliik Düzeyleri İle İçsel Amaç Düzeyleri ve Dışsal Amaç Düzeyleri Arasındaki İlişki</i>	<i>46</i>
<i>Tablo4.24 İçsel ve Dışsal Yaşma amaçlarının Toplam Özgeciliik DüzeyiniYordanmasına İlişkin Doğrusal Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları.....</i>	<i>47</i>
<i>Tablo 4.25 Özgeciliik Aile Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçlar.....</i>	<i>49</i>
<i>Tablo 4.26 Özgeciliik Sosyal Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....</i>	<i>49</i>
<i>Tablo 4.27 Özgeciliik Yardımseverlik Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....</i>	<i>50</i>
<i>Tablo 4.28 Özgeciliik Sorumluluk Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Doğrusal Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları.....</i>	<i>51</i>

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1-Regresyon Analizi Normallik Dağılım Grafiği	47
--	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 <i>Şekil 2.1 Yaşam Amaçlarının Dairesel Gösterimi</i>	11
---	----

SİMGE VE KISALTMALAR LİSTESİ

<i>YAÖ</i>	: <i>Yaşam Amaçları Ölçeği</i>
<i>ÖÖ</i>	: <i>Özgecilik Ölçeği</i>
<i>%</i>	: <i>Yüzde. Bir sayının yüze bölünmesi ile bulunan oran.</i>
<i>Sd</i>	: <i>Birden fazla gurup olması durumunda serbestlik derecesi.</i>
<i>F</i>	: <i>Bir değer, olayın tekrar etmesi, gözleminin dağılımı.</i>
<i>N</i>	: <i>Örneklemdaki toplam denek/anket yanıtlayanlar sayısı</i>
<i>p</i>	: <i>Hata yapma olasılığı.</i>
<i>Ss</i>	: <i>Standart sapma.</i>
<i>t-test</i>	: <i>İki gurubun ortalamaları arasında fark olup olmadığının testi.</i>
<i>t</i>	: <i>t-testi sonucu elde edilen değer.</i>
\bar{X}	: <i>Bir veri dağılımının aritmetik ortalaması.</i>
<i>SPSS</i>	: <i>Sosyal Bilimler için İstatistik Programı.</i>

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

İnsanlar ideallerinden ve yaşantılarında mutlu olmaktan bahsederken aslında gelecekteki beklentileri ve yaşam amaçlarını belirtirler. Ruh sağlığının düzenlenmesinde ve yaşamı anlamlı kılmada çok önemli bir etkene sahip olduğu araştırmalarda göze çarpmaktadır. Bu denli öneme sahip olan yaşam amaçları birçok bilim tarafından araştırma konusu olmuştur. Literatürde yaşam amaçları konusu psikolojiye 1970'lerden sonra girmiştir. Yaşam amaçları, psikolojinin birçok alanında (danışma psikolojisi, kişilik ve sosyal psikoloji) ele alınan önemli kavramlardan birisidir. İlgili literatürde bu konudaki çalışmalar ilerledikçe yaşam amaçlarının neler olduğu ve hangi etkenlerin amaç belirlemede etkili olduğu giderek daha fazla netlik kazanmaya başlamıştır (İlhan, 2009). Yaşam amaçlarına kavramsal açıdan baktığımızda birçok çalışmada birçok tanımlama yapılmıştır. Yaşam amaçları “ bireylerin bilişsel ve davranışsal strateji aracılığı ile elde etmeye ve sürdürmeye çalıştıkları istenilen durumlar” olarak tanımlanmaktadır (Emmons, 1999). Kasser ve Ryan (1996) yaşam amaçlarını, ‘bireyin gerçekleştirmeyi umduğu uzun dönemli amaçlarıdır’ tanılamasını yapmıştır. Başka bir çalışmada ise Simons ve arkadaşları (2004) yaşam amaçları hakkında şu düşünceleri sarf etmişlerdir: “İnsanların günlük yaşantılarında yaptıkları davranışlar belli bir hedefe ulaşmaya yöneliktir, ulaşılmak istenen bu hedefler, bazen anlık ihtiyaçları karşılamaya, bazen kısa bir süre sonra ulaşılmak istenen bir beklentiye, bazen de uzak bir zamanda gerçekleştirilmek istenen bir hayale yönelik olabilir.”

Kasser ve Ryan (2001) amaçları iki kategoride inceleme gereği duymuşlardır. Onlara göre her amaç insanların yaşamlarında aynı etkiye sahip değildir. İçsel amaçlar; kendini kabul, katılım, yakın ilişkiler, topluma katkı ve fiziksel sağlık gibi amaçlardan oluşmaktadır. Dışsal amaçlar ise; ünlü olma/tanınma, çekicilik/imaaj ve maddi başarı/zenginlik gibi amaçları kapsamaktadır (İlhan, 2009). İlhan (2009) bu iki amaç türünün de bireyin mutluluğu üzerinde farklı etkilere yol açtığını söylemektedir. Kasser ve Ryan (1993, 1996) yaptıkları araştırmalarda içsel amaçların bireylerin mutluluğunda daha fazla etkiye sahip olduğunu söylemişlerdir. Ergenler üzerinde yapılan bir araştırmada (Williams vd. 2000), dışsal amaçlara sahip bireylerin daha fazla davranış bozukluğu (alkol, sigara, uyuşturucu vb.) gösterdikleri görülmüştür.

Yukarıda anlatılanları kısaca özetlemek gerekirse, yaşam amaçları insanların varoluşlarını önemli derecede etkilemektedir. Kendini kabul, insanlarla iyi ilişkiler kurma, çevredeki insanlara yardımcı olma ve fiziksel zindeliği sağlama gibi içsel amaçlar psikolojik sağlık açısından olumlu katkılar sağlarken maddi kazanç sağlama, ünlü olma ve çekici olma gibi dışsal amaçlar psikolojik sağlığı olumsuz etkilemektedir.

Özgecilik, birçok araştırmada, farklı tanımlar ile karşımıza çıkmaktadır. Türk Dil Kurumu (2009) Özgeciliği, 'diğerkâmlık' olarak tanımlarken Toplumbilim Terimleri Sözlüğü (1975) özgeciliği, 'başkalarının yararına kişisel çıkarlardan vazgeçmeye, başkalarına bencil olmayan güdülerle yardım etmeye hazır olma durumu' olarak tanımlamıştır. Auguste Comte (1851) özgeciliği başkaları için yaşama olarak tanımlamıştır. Bu tanıma paralel olarak Öz (1998) özgeciliği 'ödül ve karşılık beklemeden yardım etme davranışı' olarak tanımlamıştır. Özgecilikle ilgili ülkemizde yapılan en önemli araştırmayı şüphesiz Akbaba (1994) doktora tez çalışmasıdır. Akbaba (1994) bu araştırmasında özgeciliği, başkalarına yardım etme davranışı olarak

açıklarken; Kapıkıran (2008), özgeciliği; ahlaklı davranış olarak tanımlamıştır. Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi özgecilik; yardımseverlik, fedakârlık, iyilik, olumlu sosyal davranış vb. başlıklar altında pozitif psikolojinin konusu olarak incelenmektedir. Literatüre baktığımızda özgecilik (fedakârlık), içerikli birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmaların büyük bir bölümü yurtdışında yapılmış olup ancak son yıllarda pozitif psikolojiye olan ilginin artması ile birlikte ülkemizde de konuyla ilgili çalışmalar yapılmaya başlanmıştır.

Her özgeci davranış gerçek anlamda özgeci davranış olmayabilir. Bu yüzden Batson (1997), iki farklı özgecilikten bahsetmektedir. Kişi eğer kendi refahını düşünüyorsa benmerkezci özgecilik ve kişi diğer kişinin refahını düşünüyorsa diğeri merkezli özgecilik olarak tanımlanmaktadır (Batson, 1997). Benmerkezci özgecilik ben merkezli inançları yansıtırken, diğer kişi merkezli özgecilik gerçek anlamda özgeciliği yansıtmaktadır (Kapıkıran, 2008).

Yaşamdaki amaçların egoist yani benmerkezci olmadığı durumlarda özgecilik alt değerleri olan yardımseverlik, fedakârlık, iyilik gibi olumlu sosyal davranış ortaya çıkmaktadır. Yaşamdaki hedefler, insanların varoluşları ile birlikte birçok yönünü etkilemektedir. Yaşam amaçlarının, bireylerin özgeci (alturuizm) davranış gösterme olasılığını etkileyebilmektedir. Bu nedenle yaşam amaçları, ve özgecilik arasındaki ilişkinin incelenmesinde elde edilen bulguların, öğrencilerin yaşam kalitelerini anlamaya yardımcı olabileceği düşüncesi araştırmanın önemini artırmaktadır.

1.1.PROBLEM DURUMU

1.1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, üniversite öğrencilerinin yaşam amaçlarının özgecilik düzeylerini nasıl etkilediğini incelemektir. Ayrıca öğrencilerin yaşam

amaçlarının ve özgecilik düzeylerinin cinsiyet, yaş, anne baba birlikteliği, ekonomik durum gibi çeşitli bağımsız değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi amaçlanmaktadır.

1.1.2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Yaşam amaçları insanların varoluşlarını önemli derecede etkilemektedir. Kendini kabul, insanlarla iyi ilişkiler kurma, çevredeki insanlara yardımcı olma ve fiziksel zindeliği sağlama gibi içsel amaçlar psikolojik sağlık açısından olumlu katkılar sağlarken maddi kazanç sağlama, ünlü olma ve çekici olma gibi dışsal amaçlar psikolojik sağlığı olumsuz etkilemektedir. “Birçok insan için yaşamdaki en önemli amaç mutluluk arayışıdır”(Gilman vd., 2000: 135). İşte tam da yaşamdaki amacın mutluluk olduğunu düşündüğümüzde, acaba insanlar egoistliğin karşıtı olan özgeci davranışla mutlu olabilirler mi ya da özgeci davranış mutluluğa engel mi, sorularına dolaylı yönden bu araştırmada cevap aramaya çalışılacaktır.

Bireylerin bu gün var oldukları, varoluşlarını nasıl yaşadıkları yaşam amaçlarından bağımsız düşünülemez. Yaşamdaki hedeflerimiz, düşünce, duygu ve davranışlarımıza yön veren temel etkidir. Bu nedenle yaşam amaçları bireylerin birçok yönünü etkilediği gibi özgeci davranışlarını da etkilemesi muhtemeldir. Bu nedenle bu araştırmanın temel amacı da bu ilişkinin incelenmesi olmuştur.

Yapılan literatür taramasında yukarıdaki değişkenleri birlikte ele alan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu araştırma bulgularının alandaki bu eksikliği gidererek alana önemli katkı sağlayacağı umulmaktadır. Ayrıca bu çalışmada ele alınan yaşam amaçları ve özgecilik gibi değişkenlerin öğrencilerin akademik yaşantıları ve kişisel gelişimleri için son derece önemli özellikler olduğu bilinmektedir. Dolayısı ile bu değişkenler arasındaki ilişki ve etkileşimlerin, incelenmesinden elde edilen bulguların

öğrencilerin akademik yaşantılarına, kişisel ve sosyal gelişmelerine ve rehberlik hizmetlerinin daha etkili sunulmasına katkı sağlayacağı düşüncesi araştırmanın önemini bir kat daha arttırmaktadır. Ayrıca yaşam amaçları ve özgecilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesinde elde edilen bulguların, öğrencilerin yaşam kalitelerini anlamaya ve daha etkili psikolojik yardım hizmeti sunmaya yardımcı olabileceği düşüncesi araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

1.1.3. Problem Cümlesi

“Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları, özgecilik düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı mıdır?” sorusu, bu araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır. Ayrıca öğrencilerin yaşam amaçlarının ve özgecilik düzeylerinin cinsiyet, yaş, anne baba birlikteliği, anne baba yaşam durumu, fakülte türü gibi bağımsız değişkenlere göre farklılaşma gösterip göstermediği sorgulanacaktır. Araştırmanın belirlenen amaçları doğrultusunda araştırma kapsamında aşağıdaki problem durumlarına cevap aranmaya çalışılmıştır.

1.1.4. Alt Problemler

1. *“Araştırmaya katılan öğrencilerinin dışsal yaşam amaç düzeyleri cinsiyet, anne-baba yaşam durumu, anne çalışma durumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, fakülte türü ve sınıf düzeyi gibi bağımsız değişkenlere göre anlamlı farklılık göstermekte midir?”*
2. *“Araştırmaya katılan öğrencilerinin dışsal yaşam amaç düzeyleri cinsiyet, anne-baba yaşam durumu, anne çalışma durumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, fakülte türü ve sınıf düzeyi gibi bağımsız değişkenlere göre anlamlı farklılık göstermekte midir?”*
3. *“Araştırmaya katılan öğrencilerinin özgeci davranışları cinsiyet, anne-baba yaşam*

durumu, anne çalışma durumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, fakülte türü ve sınıf düzeyi gibi bağımsız değişkenlere göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

4. *Öğrencilerin yaşları, özgecilik düzeyleri, içsel yaşam amaçları ve dışsal yaşam amaçları arasında anlamlı ilişki var mıdır?"*
5. *İçsel ve dışsal yaşam amaçları, üniversite öğrencilerinin özgecilik davranışlarının (aile, sosyallik, yardımseverli , sorumluluk) anlamlı bir yordayıcısı mıdır?*

1.1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma sonuçları, Özgecilik, Özgecilik Ölçeği'nin ölçtüğü; Yaşam Amaçları, Yaşam Amaçları Ölçeği'nin ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır.

1.1.6. Sayıtlar

1. Araştırmaya katılan katılımcılar ölçme araçlarını içtenlikle cevaplamışlar.

1.1.7. Tanımlar

Yaşam Amaçları: Kişinin, yaşamda nelere ulaşabileceği ve gerçek veya hayali temel eksikliklerini nasıl yenebileceği konusundaki düşüncelerine dayalı olarak beslediği gizli arayışları için kullanılan bir terimdir (Budak, 2003). İnsanların günlük yaşantılarında yaptıkları davranışlar belli bir hedefe ulaşmaya yöneliktir, ulaşılmak istenen bu hedefler yaşamdaki amaçlardır (Simons vd., 2004).

Özgecilik: Toplumbilim Terimleri Sözlüğü (1975) özgeciliği, 'başkalarının yararına kişisel çıkarlardan vazgeçmeye, başkalarına bencil olmayan güdülerle yardım etmeye hazır olma durumu' olarak tanımlamıştı.

BÖLÜM II

2.LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde öncelikle araştırma konusu olan yaşam amaçları ve özgecilik kavramlarının kuramsal açıklamalarına ve konu ile ilgili olan yerli ve yabancı araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Yaşam Amaçları:

Yaşam amaçları, Adlerci yaklaşımda, kişinin, yaşamda nelere ulaşabileceği ve gerçek veya hayali temel eksikliklerini nasıl yenebileceği konusundaki düşüncelerine dayalı olarak beslediği gizli arayışları için kullanılan bir terimdir (Budak, 2003). Adler'e göre insan, geçmiş yaşantılarından çok geleceğe ilişkin beklentileri ya da amaçları tarafından güdülenmektedir. Bu amaçlar hayali düzeydedir. Hayali amaçlar, bireyin kendine özgü olup, bunlar yaşamın amaçlarını da belirlemektedir. İnsanın duygu, düşünce ve davranışları, geleceğe yönelik amaçlar tarafından belirlenir (Sardoğan ve Karahan, 2004). Geçmiş önemlidir ancak önemli olan geleceğe yönelik güdü ve amaçlardır. Bilinçli amaçlar hedef yönelimli davranışlara neden olur.

Yaşam amaçlarına kavramsal açıdan baktığımızda birçok çalışmada birçok tanımlama yapılmıştır. Kasser ve Ryan (1996) yaşam amaçlarını, 'bireyin gerçekleştirmeyi umduğu uzun dönemli amaçlarıdır' tanılamasını yapmıştır. Başka bir çalışmada ise Simons ve arkadaşları (2004) yaşam amaçları hakkında şu düşünceleri sarf etmişlerdir; "insanların günlük yaşantılarında yaptıkları davranışlar belli bir hedefe ulaşmaya yöneliktir, ulaşılmak istenen bu hedefler, bazen anlık ihtiyaçları karşılamaya, bazen kısa bir süre sonra ulaşılmak istenen bir beklentiye, bazen de uzak bir zamanda gerçekleştirilmek istenen bir hayale yönelik olabilir."

Nair (2003) yaptığı bir çalışmada yaşam amaçlarını hiyerarşik bir sistemle incelemiştir. Tablo 1’de görüldüğü gibi bu hiyerarşinin en üstünde idealleştirilmiş öz imajı bulunmaktadır. İdealleştirilmiş öz imajını gerçekleştirme isteği güç, şöhret, saygı, bağımsızlık ve gurur gibi soyut güdülere yöneliktir. Kişisel amaçlar, bu soyut güdülerle belirlenen hedeflerdir. Bu amaçlar kariyer, ilişkiler, güvenlik gibi amaçları kapsamaktadır. Bağlamsal amaçlar, bireyin isteyerek ortaya koyduğu ve yaşam koşullarını kişisel amaçlara uydurma çabasıdır. Bunun için şu örnekler verilebilir; okulda daha yüksek not almak için çalışmak, sporda başarılı olmaya uğraşmak, ilişkileri geliştirmek için çabalamak. Bu hiyerarşinin son basamağında hemen sergilenen davranışlar yer alır. Bu basamak yaşam amaçlarını bir üst basamağa yani bağlamsal amaçlara taşır. Bu basamaktaki örnek davranışlar okumak, yazmak, araba sürmek gibi spesifik etkinliklerdir. Alt basamaklardaki amaçların gerçekleşmesi daha üst düzeydeki güdülerin gerçekleştirilmesini sağlar ve böylece bireyin idealleştirilmiş öz imaja ulaşmasına yardım eder (Nair, 2003).

Tablo 2.1 Yaşam Amaçları Hiyerarşisi (Nair, 2003)

Seviye	Amaçlar	Örnekler
1	İdealleştirilmiş Öz İmaj	
2	Soyut Güdüler	Güç, Şöhret, Para
3	Kişisel Amaçlar	Kariyer, Aile, İlişkiler
4	Bağlamsal Amaçlar	Okulda daha yüksek not almak için çabalamak
5	Hemen Gösterilen Davranışlar	Okumak, yazmak, enstrüman çalmak

Richards (1996) Amerikan Üniversitesi birinci sınıf öğrencileri üzerinde bir araştırma yapmıştır. Bu çalışmada özellikle cinsiyetin farkına göre yaşam amaçlarını

incelemiştir. 35 maddelik bir ölçek 6289 erkek 6143 kız öğrenciye uygulanmıştır. Bu uygulanan ölçek 8 faktörde incelenmiş ve bu faktörler; prestij, kişisel mutluluk, hümanistik, dini, bilimsel, sanatsal, atletik ve fedakarlık amaçlarıdır. Bu araştırmada iki cinsiyette ortak olan yani iki cinsiyetin de önemseydiği 7 faktör şöyle sıralanmıştır; prestij, kişisel mutluluk, hümanistik, dini, bilimsel, sanatsal, atletik ve hazzal fedakârlık faktörüdür. Atletik başarı faktörü sadece erkeklerde görülmüştür (Eryılmaz ve Aypay, 2011). Bu araştırmada dikkat çeken bizim araştırmamızla da ilgili olan hazzal-fedakârlık faktörüdür. Richards'ın (1996) araştırmasında fedakârlık faktörüne bayanlar daha fazla rağbet göstermişlerdir. Fedakarlık ile hazzal amaçları ilişkilendirmiş ve bunu; 'eğer kişi kendini iyi hissetmiyorsa başkasına da faydası olmaz' olarak açıklamıştır. (Eryılmaz ve Aypay, 1996).

2.1.1. İçsel ve Dışsal Amaçlar

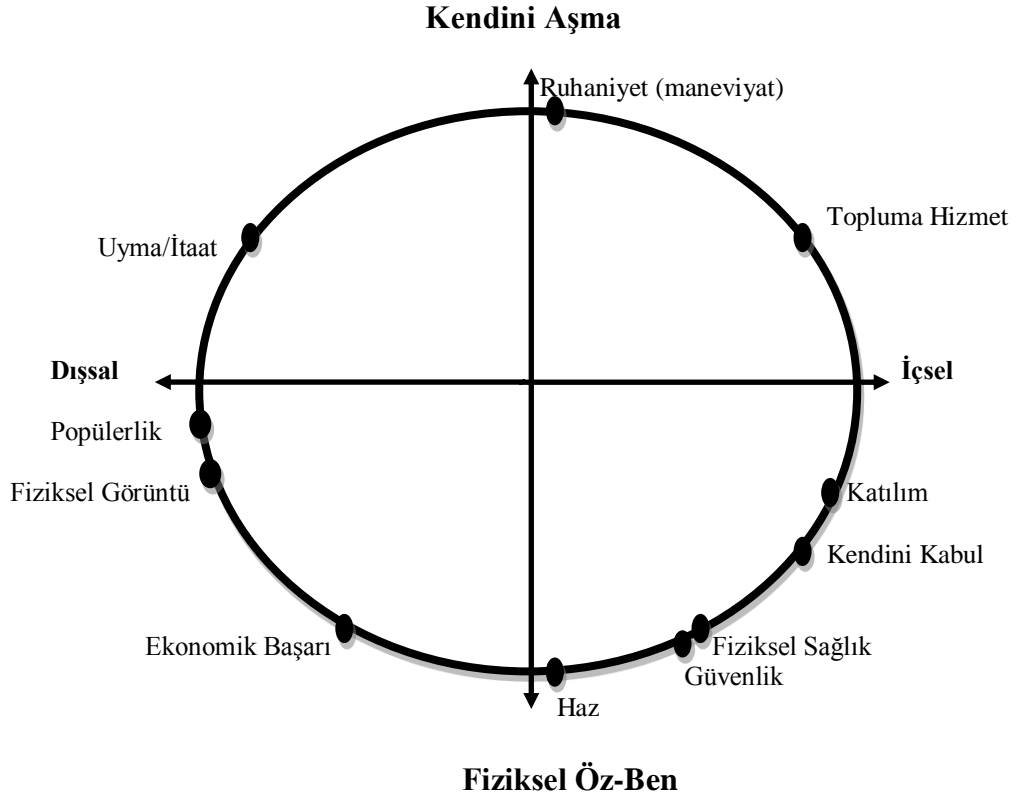
Kasser ve Ryan (2001) yaşam amaçlarını dışsal ve içsel olmak üzere ikiye ayırmışlardır. İçsel yaşam amaçları; kişisel gelişimi, duygusal yalınlığı ve toplumsal hizmeti içerirken dışsal amaçlar; ekonomik başarıyı, fiziksel güzelliği ve sosyal ün/popülerliği içerir. İçsel amaçların içeriği temel olarak insan doğası ve ihtiyaçlarıyla alakalı olduğu düşünülmektedir. Diğer taraftan dışsal amaçlar pozitif insan doğasıyla daha az alakalıdır (King, 1998). Dışsal amaçlar en fazla kültürle şekillenir ve genellikle diğer insanların takdirini kazanmak ve yüksek sosyal statü için kullanılır.

İçsel ve Dışsal amaçlar bireyin refahı üzerinde farklı etkilere sahiptir (Kasser, Ryan, 2001). Öncelikle içsel amaçlarla ilgili olan insanların yaşam ve mutluluk tatminleri, kendini gerçekleştirme düzeyleri, özsaygıları, açık fikirlilikleri daha yüksek düzeydeyken depresyon, endişe ve genel sağlık problemi durumları daha az düzeydedir. Farklı pek çok ülkede de aynı sonuçlar ortaya çıkmıştır (King, 1998). Şu açıkça

görülmektedir; içsel amaçlara yatırım ya da içsel amaçlardaki başarı refah durumuyla birebir alakalıyken dışsal amaçlardaki başarı ya da yatırım refah durumunu getirmez, dahası refah durumundan uzaklaştırır. Genellikle içsel amaçlara değer verilirse ve peşine düşülürse daha yüksek refah için şansımız daha fazladır (King, 1998).

Araştırmacılar çalışmalarında katılımcıların içsel amaçları daha fazla süre takip ettiklerini ve içsel amaçların dışsal amaçlara göre öznel iyi oluşa daha fazla katkı sağladığını ortaya koymuşlardır (İlhan, 2009). Ergenler üzerinde yapılan bir araştırmada (Williams, 2000) içsel amaçlara sahip gençlerin dışsal amaçlara sahip gençlere göre sigara, uyuşturucu, alkol vb. alışkanlıkları daha az gösterdikleri gözlenmiştir. Ryan ve arkadaşlarının (1999) Rusya ve ABD örneklemini karşılaştırdıkları çalışmada da benzer bulgulara ulaşılmıştır. Dışsal amaçlara ulaşmak öznel iyi oluşa anlamlı bir katkı sağlamazken, içsel amaçlara ulaşmak öznel iyi oluşu artırmaktadır (İlhan, 2009).

Grouzet ve arkadaşları (2005) yaşam amaçları ile ilgili en geniş araştırmayı yapmışlardır. Araştırma 15 farklı ülkeden veri toplanarak yaşam amaçlarının yapısı ve genellenebilirliği test edilmeye çalışılmıştır. Toplanan veriler sonucunda 11 faktörlü (Şekil 1 de görüldüğü gibi) bir yapı elde edilmiştir. 11 tür amaç sürekli olarak 15 ülkede de dairesel bir biçimde birbirini takip etmektedir. İçsel ve dışsal amaç içerikleri, kültürler arasında farklar olmasına rağmen fakir ve zengin ülkelerde hemen hemen aynıdır.

Şekil 2.1 Yaşam Amaçlarının Dairesel Gösterimi (Grouzet vd., 2005)

2.2. Özgecilik ve Özgeci Davranış

Literatüre baktığımızda özgecilik (altruizm) içerikli birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmaların büyük bir bölümü yurtdışında yapılmış olup ancak son yıllarda ülkemizde de bu konuyla ilgili araştırmalar yapılmıştır. Bu konuyla ilgili literatür taraması yaparken daha çok yakın tarihte yapılan çalışmalarını incelemeye ağırlık verilmiştir.

Özgecilik, birçok araştırmada, farklı tanımlar ile karşımıza çıkmaktadır. Özgecilik (altruizm) kelimesi Latince'de "*başkası için*" anlamına gelen "*alteri huic*"ten türetilmiştir (Öz,1998). Türk Dil Kurumu (2009) Özgeciliği, 'diğerkâmlık' olarak tanımlarken, Hoffman da bir makalesinde diğerkâmlık olarak tanımlamıştır. Toplumbilim Terimleri Sözlüğü (1975) özgeciliği, 'başkalarının yararına kişisel

çıkarlardan vazgeçmeye, başkalarına bencil olmayan güdülerle yardım etmeye hazır olma durumu' olarak tanımlamıştır. Auguste Comte (1851) özgeciliği başkaları için yaşama olarak tanımlamıştır. Bu tanıma paralel olarak Öz (1998) özgeciliği 'ödül ve karşılık beklemeden yardım etme davranışı' olarak tanımlamıştır. Daehler (1998)'e göre de özgecilik, karşılık beklemeden bir başkasına yardım etmektir (Keskin, 2007). Özgecilikle ilgili ülkemizde yapılan en önemli araştırmayı şüphesiz Akbaba (1994) yapmıştır. Akbaba (1994) bu araştırmasında özgeciliği, başkalarına yardım etme davranışı olarak açıklarken; Kapıkıran (2008), özgeciliği ahlaklı davranış olarak tanımlamıştır. Yılmaz (2010), makalesinde özgeciliği yardımlaşma olarak ifade etmiştir. Organ (1988), özgeciliği şu örnekle açıklamıştır; deneyimli bir yöneticinin yeni bir yöneticiye, iş sorumluluğu dâhilinde olmamasına rağmen işin kurallarını öğretmesi. Sezgin (2005), okulda göreve yeni başlayan öğretmenlere, daha deneyimli öğretmenlerin yardımcı olmalarını özgeciliğe örnek vermiştir. Literatürü etraflıca gözden geçirdiğimizde farklı bilim dalları özgeciliği araştırmaya ve açıklamaya çalışmışlardır. Ve özgeciliği araştırma konusu yapan tüm bilim adamları, özgeciliği; yardımseverlik, fedakarlık, iyilik ve olumlu sosyal davranışla bağdaştırmışlardır. Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi özgecilik; yardımseverlik, fedakârlık, iyilik, olumlu sosyal davranış vb. başlıklar altında incelenmiştir.

Birisine yardım etmek ve yardım etmede sorumluluk almak olan özgecilik, yalnızca karşılıklı alıp-verme ilişkisi olmayıp, bireyin elinden geleni isteyerek yapmasını sağlayan içsel ve dışsal faktörlerin karışımıyla gerçekleşen, sonuçta bireyi hoşnut eden bir hizmettir (Öz, 1998). Buradan da anlaşılacağı gibi özgeci davranış içsel ve dışsal faktörler sonucu oluşmaktadır. Özgecilikte, başkasının ihtiyaçlarını ve arzularını dikkate almak gerekli ve önemlidir (Keskin, 2007). Bütün tanımlamalara

baktığımızda özgeci ve yararlı davranış kavramı birbirine çok benzemektedir. Herhangi bir çıkar sağlamak düşüncesiyle bir başkasına yardım etme, sonuçta bireylere yararlı olmuş olsa bile gerçek anlamda özgeci bir davranış olamaz. Örneğin; hediye verme özgeci bir davranış değildir (Freedman ve ark. 1998, Gormley 1996). Yazın alanında iki farklı tür özgecilikten söz edilmektedir. Kişi eğer kendi refahını düşünüyorsa benmerkezci özgecilik ve kişi, diğer kişinin refahını düşünüyorsa diğeri merkezli özgecilik olarak tanımlanmaktadır. Benmerkezci özgecilik, benmerkezci inançları yansıtırken, diğer kişi merkezli özgecilik (altruizm), yani gerçek anlamda özgeci davranışları yansıtmaktadır (Kapıkıran, 2008). Oliner (1988) tüm bu değişik tanımları ve özgeci davranış aşamalarını iki kategoriye ayırmaktadır: (i) Kahramanca özgeci davranış ve (ii) geleneksel özgeci davranış. Kahramanca özgeci davranış (a) birine yardım etmek için yönlendirildiği, (b) kişi için yüksek derecede büyük bir fedakarlık ya da risk almasını içerdiği, (c) maddi karşılık beklemezsizin yanında bulunduğu, (d) gönüllü yapıldığı zaman gerçekleşir. Geleneksel özgeci davranış ise, kişinin bir risk ya da fedakârlığı yüksek derecede içermeyen davranış olarak ifade etmektedir (Karadağ ve Mutafçılar, 2009)

Her özgeci davranış gerçek anlamda özgeci davranış olmayabilir. Bu yüzden Batson (1997) iki farklı özgecilikten bahsetmektedir. Kişi eğer kendi refahını düşünüyorsa benmerkezci özgecilik ve kişi diğer kişinin refahını düşünüyorsa diğeri merkezli özgecilik olarak tanımlanmaktadır (Batson, 1997). Benmerkezci özgecilik benmerkezli inançları yansıtırken, diğer kişi merkezli özgecilik gerçek anlamda özgeciliği yansıtmaktadır (Kapıkıran, 2008).

2.2.1. Özgeci Davranış ve Genetik

Sosyal psikolojide olumlu sosyal davranışların yaşantılar sonucu öğrenildiği varsayılmaktadır. Ancak, özellikle Biyoloji bilimi ile ilgilenen bilim adamları, biyoloji bulgularına da dayanarak özgeciliğin biyolojik ve fizyolojik bir temelinin de olabileceği görüşünü savunmuşlardır. Wilson, bir kitabında (1975), özgeciliğin insanlara genetik olarak verilen bir özellik olduğunu ileri sürer. Wilson da hayvan davranışlarını inceleyerek tehlikeli durumlarda topluluk içindeki bazı hayvanların kendilerini öne atarak diğerlerini koruduğunu, yavrularını korumak için kendilerini feda ettiklerini gözlemiş ve özgeciliğin insanlarda da doğuştan olduğunu savunmuştur (Onatır, 2008). Wilson (1971) yaptığı başka bir araştırmada da şu örneği vermiştir; beyaz karınca sürülerinde, asker beyaz karıncalar diğer beyaz karıncaların önüne geçerek yuvayı düşman hayvanlara karşı korurlar, böylece kendilerini tehlikeye atarlar. Başkalarının ve yuvanın hayatta kalabilmesi uğruna birçok asker beyaz karınca ölür (Akbaba, 1994).

2.2.2. Özgeci Davranış ve Din

Yirminci yüzyıla kadar özgecilik, genellikle yardımseverlik ya da hayır kurumu gibi terimlerin başlıkları altında çalışılmıştır. Bu durum dini akımların özgecilik kavramına yakından ilgisi göstermesine neden olmuştur (Karadağ ve Mutafçılar, 2009). Özgeciliği, yardımseverlik, fedakârlık, iyilik, olumlu sosyal davranış olarak açıklamıştık. Bu kavramları ilahi dinler tasvip etmiş ve bu davranışlarda bulunulmasını emretmiştir. Örneğin, Kur'an birçok ayetinde yardımlaşmayı emretmiştir. İlahi bir din olan Hıristiyanlık'ta da özgeci davranışların yapılması için emirler içermektedir (Akbaba 1994).

2.2.3. Özgecilik ve Felsefe

Özgecilik ahlâk felsefecilerinin çağlar boyu çalışma konusu olmuştur. Özgecilik, ahlak felsefesinde kişinin tüm eylemlerinde hiçbir çıkar ya da yarar gözetmeksizin başkalarının mutluluğunu erek edinmesi gerektiğini öne süren öğretilerdir (Onatır, 2008). Pozitivizm'in kurucusu A. Comte daha çok özgeciliğin felsefi temeliyle ilgilenmiştir. Özgeciliği egoizmin ve bencilliğin zıddı olduğunu ileri sürmüştür (Akbaba, 1994). Özgeciliğin temsilcilerinde A.Schopenhauer, özgeci davranışın acıma duygusundan kaynaklandığını, acıma duygusunun da ahlakın temeli olduğunu ifade etmiştir (Yetkin 1976, Kaynak: Akbaba 1994). Fransız felsefecisi Durkheim'a göre özgecilik, kibarlık ya da bir başka kişiye yardım etmek değildir. Durkheim ahlâkı, benlik yıkıcı olarak düşünmekte iken; özgeciliği, kişisel çıkar olmaksızın kişisel yıkıcılığın şiddet dolu ve gönüllü hareketi olarak tanımlanmaktadır. Katz (1972) özgecilikle ilgili felsefi görüşleri kendini gerçekleştirme, haz ve görev teorileri diye üç grup altında yer almıştır (Akbaba, 1994).

2.2.4. Özgecilik ve Sosyal Gelişim

Özgeci davranışın kalıtsal olmaktan çok çevrenin ürünü olduğunu savunan bir çok araştırma vardır. Zahn ve arkadaşları (1972) bir yaşındaki çocukları, bir yıl boyunca gözlemlemişler ve olumlu sosyal davranış frekanslarının arttığını görmüşlerdir (Akbaba, 1994). İnsanoğlu sürekli öğrenen bir varlıktır. Olumlu ve olumsuz davranışı, çocukluğundan itibaren yaşadığı çevre içerisinde öğrenir. Özgecilik ister doğuştan gelsin isterse sonradan öğrenilmiş olsun, daha da önemlisi çevre ve kültürün insanlardaki özgeciliğe şekil ve yön verdiğinin bilinmesidir (Akbaba, 1994). Yardımsever, paylaşılan, sorumluluk duygusu gibi davranışları gösteren ana-babanın

çocuklarının da aynı davranışları gösterme olasılıkları çok yüksektir. Önceleri taklit eden çocuk daha sonra bu davranışları kalıcı hale getirecektir.

2.2.5. Özgecilik ve Egoizm

Özgecilikle ilgili yapılan birçok araştırma özgecilik-egoizm arasındaki ilişki üzerinde yoğunlaşmıştır. Öncelikle egoizmin tanımı ile başlayalım. Egoizm; başkalarının ihtiyaçlarını veya haklarını dikkate almaksızın sadece kendi çıkarını düşünmeyle tanınan kişilik özelliği, her türlü davranışın temelinde çıkar yattığı görüşü (Budak, 2003). Özgecilik, geleneksel olarak vazgeçme, fedakârlık ya da başkalarına değer verme adına kendi kendini reddetme olarak anlaşılmaktadır (Mutafçılar, 2008). Görüldüğü gibi özgeci davranış ve egoist davranış birbirinin zıttı anlamlar taşımaktadır. Özgeciliğin tanımlarına baktığımızda şöyle bir tanım da karşımıza çıkmakta; başkalarının ilgi ve çıkarlarını dikkate alan, genellikle egoizme, bencillığe ve bireyciliğe zıt olduğu düşünülen davranış (Marshall, 1999). Özgecilikle ilgili yapılan birçok araştırma özgecilik-egoizm arasındaki ilişki üzerinde yoğunlaşmıştır. Özgecilik-egoizm tartışmasının açıklığa kavuşturmak için, tartışma öznelerine göre iki kategoriye ayırmak gerekmektedir. Bunlar; psikolojik özgecilik ve psikolojik egoizmdir. Psikolojik egoizm kişinin başkalarının iyiliği için başkalarının ilgilerini ilerlettiğini ve başkalarını önemseydiği ihtimalini inkâr etmektedir. Psikolojik özgecilik, psikolojik egoizmin aksine, insanların yapabileceği ve bazısının da gerçekleştirdiği diğerleri için gerçek bir endişeye sahip olduğunu ve başkalarının hatırı için başkalarının iyiliğini geliştirmekte olduğunu ispat etmektedir (Mutafçılar, 2008)

Sosyal psikoloji, iktisat, siyasal davranış ve sosyal-biyoloji alanlarında (ayrıca sosyolojide) özgecilik, onun kaynakları ve sonuçları ile özgeci davranışın son kertede egoist güdülere indirgenip indirgenemeyeceği ve onlara açıklanıp açıklanamayacağı

konularında geniş kuramsal ve ampirik araştırmalar yapılmıştır (Mutafçılar, 2008).Bu incelemelerin odaklandığı konular şunlardır: Kan bağışı; savaşlarda ve diğer çatışmalarda sergilenen cesur hareketler; yabancılara kamusal ortamlarda, aile fertleriyle arkadaşlara yapılan yardımlarla kıyaslanabilecek ölçüde kendiliğinden yardım etme; yurttaşların başkalarının yararına olacak şekilde vergi ödemeye istekli olmaları; kâr gözetmeyen kuruluşlarda gönüllü olarak çalışma; hayır kurumlarına para bağışlama.

2.2.6. Özgeci Davranış Ve Empati

Başkalarının düşünce ve duygularının ve bunların muhtemel anlamlarının objektif bir şekilde farkında olma; karşısındakinin duygu ve düşüncelerini temsili olarak yaşama, kendini başkasının yerine koyma, acıları, sevinçleri paylaşma özgeciliğin geniş anlamda ifadesidir (Budak, 2003). Muhtaç insanlara duyulan empati doğal olarak özgeci davranışı da beraberinde getirecektir. Karşımızdaki insana empati duyduğumuz zaman, karşılığında ne kazanacağımızı düşünmeden tamamen özveriyle yardım etme arzusu duyarız. Bu da özgeci davranış ile empatik eğilim arasında yüksek bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Yapılan çalışmalar zor durumda ve yardıma gereksinimi olan kişilere empati kuranların, empati kurmayanlara oranla daha fazla yardım etme eğiliminde bulduklarını göstermektedir.

Öz (1998), hemşireler üzerine yaptığı bir araştırmada, hemşirelerin empatik eğilim ve becerilerinin yeterli düzeyde geliştirilmediğinde, hemşireler hizmet verdikleri alanlardaki meslektaşlarının yardım gereksinimi olan bireylere verdikleri tepkilerden olumlu ya da olumsuz olarak kolayca etkilendiklerini ifade etmektedir.

Bazı çalışmalarda empatik eğilimlere, özgeci davranışın en önemli harekete geçiricilerinden biri olarak bakılmış ve özgeci davranışlarla empati kavramı

ilişkilendirilmiştir (Batson, 1997). Empati, özgeci davranışın temel nedeni olarak tanımlanmaktadır. Empatinin başkalarının sıkıntılarını azaltmak için özgeci davranışlara yol açtığı belirtilmektedir (Banbal, 2010).

2.2.7. Özgeci Davranışta Diğer İnsanların Etkisi

İnsanların bazıları özgeci davranışları sık sık gösterirken, bazıları bunu göstermemektedirler. Freedman ve ark. (1976) araştırmasında yer alan bir olayı örnek vermek istiyorum: Kanada'nın Toronto kentinde bir adam, çıkmaz bir sokakta güpegündüz bir kadına saldırdı ve ırzına geçmeye çalıştı. Kadın yardım istedi, çığlıklar attı. Birçok insan kadını duydu, hatta bazıları bunu seyretti. Fakat uzunca bir süre kimse yardım etmedi. En sonunda, arabaları ile oradan geçmekte olan iki kişi arabalarını durdurarak çıkmaz sokağa koştular ve saldırganı polise teslim ettiler.

Araştırmaların çarpıcı bulgularından biri, başka insanların varlığının müdahale edilme olasılığını düşürmesidir. Bir deneyde, (Latana ve Rodin, 1969) denekler bir odada ya yalnız başlarına ya da diğer deneklerle birlikte bırakıldılar. Duvardaki küçük delikten duman gelmeye başladı. Burada önemli olan, deneklerin araştırmacıya haber verip vermeyecekleri ya da ne kadar sürede haber vereceklerinin belirlenmesiydi. Odada bir denek yalnız olduğu zaman gruptaki deneklerin % 50'si iki dakika içerisinde araştırmacıya haber verdiler. Odada birden fazla denek varken ise haber vermeme yönünde güçlü bir eğilim vardı. Kısaca, yakın çevrede diğer insanların bulunmasının yetkiliye bildirme olasılığını azalttığı görülmektedir.

2.2.8. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar:

Özgeci davranışa ilişkin araştırmalar daha çok insanların başkalarına yardım ettiği koşullar üzerinde yoğunlaşmıştır. Türkiye'de özgecilikle ilgi yapılan çalışmalar, işletmelerdeki insan kaynaklarının veriminin arttırılması ve örgütsel vatandaşlık

konuları üzerinde yoğunlaşmıştır. Ölçüm (2004), örgütsel vatandaşlık davranışları üzerinde bir çalışma yapmış ve bu çalışmasında özgeciliği; örgütte iş görenlerin belirgin bir biçimde gönüllü olarak diğer iş görenlere yardım etme yoluyla onların performanslarını ve etkililiğini arttırmaya yönelik bir davranış olarak tanımlamıştır.

Sezgin (2005) ,örgütsel vatandaşlık davranışının beş boyutunun olduğunu ve bu boyutlardan bir tanesinin özgecilik olduğunu söylemiştir. Örgütsel vatandaşlık davranışın özgecilik boyutu iş görenlerin gönüllü olarak meslektaşlarına yardımcı olmalarını ifade eder demişlerdir (Sezgin, 2005). Keskin (2007), Zihin Teorisi ve Ahlaklılık kazanımı arasındaki ilişkiyi araştırmış ve bu ilişkide özgeci davranışın çok önemli olduğunu savunmuştur.

Akbaba (1994), grupla psikolojik danışmanın özgecilik üzerine etkisini araştırmıştır. Yapılan çalışma sonucunda grupla psikolojik danışmanın aile, sosyal ve sorumluluk boyutlarında puan artışını etkilediğini, yardımseverlik boyutunda ise anlamlı bir değişiklik olmadığı sonucuna varılmıştır (Akbaba 1994).

Öz (1998), Hemşirelikte Özgecilik adlı makalesinde, hemşirelikte özgecilik (yardım edicilik) olgusunun, empati ve empatik eğilim ile ilişkisi kuramsal olarak gözden geçirmiş ve arasında pozitif bir ilişkinin olduğunu savunmuştur.

Dökmen (2000), yaptığı çalışmada, zor durumda ve yardıma gereksinimi olan kişilere empati kuranların, empati kurmayanlara oranla daha fazla yardım etme eğiliminde bulduklarını söylemiştir.

Elmas (1998), ana-baba tutumları ile özgecilik düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Ana-baba tutumları (demokratik, otoriter, ilgisiz) ile özgecilik düzeyleri (düşük, orta, üst) arasında anlamlı bir ilişkinin bulunduğunu ve ayrıca cinsiyet, sosyo-ekonomik gibi faktörlerin de bireylerin özgecilik düzeylerini etkilediği tespit etmiştir.

Akyel(1986), lise öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada, özgeci davranış ile ahlaki muhakeme arasındaki ilişkiyi incelemiş ve bu davranışın yüksek ahlaki muhakeme becerisiyle ilişkili olduğunu bulmuştur .

2.2.9. Yurtdışında Yapılan Çalışmalar

Yurtdışında özgecilikle ilgili yapılan çalışmalar, en fazla 1960 ve 1970'li yıllarda yoğunluk kazanmış ancak son yıllarda da çok önemli araştırmalar yapılmıştır. Disiplinlere baktığımızda, felsefede özgecilik ve egoizm literatüründe çok fazla miktarda çalışmalar bulunmasının yanı sıra, son yüzyılın ikinci yarısı evrimsel biyoloji, sosyobiyoloji, psikoloji, sosyoloji, ekonomi ve politika bilimleri gibi çeşitli disiplinlerde özgecilik çalışması büyük ilgi görmektedir (Mutafçılar, 2008). Bu araştırmalar yapılırken özgecilik daha çok bencillik üzerinden açıklamaya çalışılmıştır.

Grauerholz (1988), yakın ilişki içerisinde bulunan cinsiyete göre özgecilik oranlarını araştırdı. Bu araştırmada erkeklerin eşlerine kadınlardan daha çok özgeci davranış gösterdikleri ortaya konmuştur. Kadın ve erkeklerin ilişkilerindeki güvenin özgeci davranış oranlarını etkilediği de araştırmanın sonuçlarındandır.

Kumru, Carlo ve Edwards, olumlu sosyal davranışların ilişkisel, kültürel, bilişsel ve duyuşsal bazı değişkenlerle ilişkisi ile ilgili araştırmada; ergenlerin en çok itaatkâr ve en az kamusal olumlu sosyal davranış; küçük yaşlardaki ergenlerin, daha çok kamusal ve itaatkâr; büyük yaşlardaki ergenlerin ise, daha çok özgeci ve olumlu sosyal davranış sergilediklerini; erkeklerin daha çok kamusal, kızların ise daha çok duygusal, itaatkâr ve olumlu sosyal davranış gösterme eğiliminde olduklarını ortaya koymuştur.

Miller, empati ve özgeci davranışın okul öncesi çocuklarında, iki - sekiz yaş arasındaki 27 çocuğun anneleriyle görüşme yoluyla, empati ve özgeci tepki düzeyleri

belirlemiştir. Duygusal olarak olumlu tanımlanan çocukların, empati ve özgeci tepkilerinde de sosyal bireyler olduğu tespit edilmiştir (Miller 1997).

Peterson ve Homer (1982), 16 erkek ve 61 kadın olmak üzere 77 üniversite öğrencisi üzerinde yaptıkları araştırmada; yardım gerektiren durumun açıklığı ile yardıma duyulan ihtiyacın seviyesinin deneklerin özgeciliğini etkilediği sonucuna varmışlardır (Peterson ve Homer 1982, Kaynak: Akbaba, 1994).

Rognstad, Nortvedt ve Aasland, Norveç'te hemşirelik öğrencilerinin, hemşirelik mesleğini seçmelerindeki önemli bir etken olan yardım etme motivasyonunun etkisini inceledikleri çalışmada öğrencilerin hem özgeci olmak hem de yardım ettikleri hastalardan olumlu geribildirim almayı diledikleri tespit edilmiştir. Ayrıca olumlu geribildirimlerin, öğrencilerde özgeci bakımı sağlamasında çok önemli bir etken olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Rognstad ve ark. 2004).

BÖLÜM III

3.YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, çalışma gurubu, işlem veri toplama araçları, verilerin çözümü ve yorumlanması ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin yaşam amaçlarının özgecilik düzeyleri yordayıcı rolünü ve üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları özgecilik düzeylerini çeşitli bağımsız değişkenler açısından incelendiği ilişkisel tarama modelinde bir çalışmadır. İlişkisel tarama modelinde yapılan araştırmalarda birbirini etkileyebilecek iki farklı durum arasındaki ilişkiler çeşitli değişkenlere göre incelenir.

3.2. Çalışma Grubu

2011-2012 Eğitim Öğretim yılında Amasya Üniversitesi'nde öğrenim gören 1., 2., 3. ve 4. sınıflardan örneklem yolu ile ulaşılabilen 184 erkek, 266 kız olmak üzere toplam 450 öğrenci bu araştırmanın çalışma gurubunu oluşturmaktadır.

3.3. Çalışma Grubu Özellikleri-Betimsel İstatistikler

Araştırmaya katılan bireylerin bağımsız değişkenlere (cinsiyet, okuduğu fakülte, okuduğu sınıf, anne-baba yaşam durumu, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, anne çalışma durumu) göre dağılımları gösteren betimsel istatistik sonuçları aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 3.1'de araştırma örneğine alınan öğrencilerin cinsiyete ilişkin dağılımları verilmiştir.

Tablo 3.1 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyet	N	%
Kız	266	59.1
Erkek	184	40.9
Toplam	450	100

Tablo 3.1 incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet dağılımlarının birbirine yakın olmadığı görülmektedir. Kızların (N=266) örneklemin %59'unu oluştururken, erkekler (N=184) örneklemin %41'ini oluşturmaktadır.

Tablo 3.2'de araştırma örneklemine alınan öğrencilerin okul türüne göre dağılımları verilmiştir

Tablo 3.2 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okul Türüne Göre Dağılımları

Fakülte Türü	N	%
Eğitim Fakültesi	327	72.7
Merzifon M.Y.O	62	13.8
Gümüşhacıköy M.Y.O	61	13.6
Toplam	450	100.0

Tablo 3.2 incelediğimizde araştırmaya katılan öğrencilerin fakülte türüne göre dağılımları incelendiğinde; eğitim fakültesi (N=327) örneklemin %72.7'sini, Merzifon Meslek Yüksek Okulu (N=62) örneklemin %13.8'ini, Gümüşhacıköy Meslek Yüksek Okulu (N=61) örneklemin %13.6'sını oluşturmaktadır.

Tablo 3.3'de araştırma örneklemine alınan öğrencilerin sınıf düzeyine göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 3.3 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımları

Sınıf	N	%
1.Sınıf	136	30.2
2.Sınıf	63	14.0
3.Sınıf	113	25.1
4.Sınıf	138	30.7
Toplam	450	100

Tablo 3.3 incelediğimizde araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeylerine göre dağılımlarının birbirine yakın olduğu görülmüştür. 1.Sınıf (136) örneklemin %30.2'sini, 2.Sınıf (N=63) örneklemin %14'ünü, 3.Sınıf (N=113) örneklemin %25.1'ini, 4.Sınıf (N=138) örneklemin %30.7'sini oluşturmaktadır.

Tablo 3.4'te araştırma örneğine alınan öğrencilerin anne-baba yaşam durumuna göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 3.4 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne-Baba Yaşam Durumuna Göre Dağılımları

Anne-Baba Yaşam Durumu	N	%
Sağ	415	95.5
Ölü	30	4.5
Toplam	445	100.0

Tablo 3.4 incelediğimizde araştırmaya katılan öğrencilerin anne-baba yaşam durumlarına göre dağılımlarına baktığımızda anne-babası ölü olanların oranının (N=30) % 6.6 olduğu görülmüştür. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin 5'i iki seçeneği de işaretlememiştir.

Tablo 3.5'te araştırma örneğine alınan öğrencilerin anne eğitim durumuna göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 3.5 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılımları

Anne Eğitim Durumu	N	%
Okur-Yazar Değil	42	9.4
İlkokul	272	60.9
Ortaokul	64	14.3
Lise	53	11.9
Üniversite	16	3.6
Toplam	447	100

Tablo 3.5 incelediğimizde araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumuna göre dağılımlarının birbirine yakın olmadığı görülmüştür. Okur-yazar değil (N=42) örneklemin %9.4'ünü, İlkokul (N=272) örneklemin %60.9'unu, Ortaokul

(N=64) örneklemin %14.3'ünü, Lise (N=53) örneklemin %11.9'unu, Üniversite (N=16) örneklemin %3.6'sını oluşturmaktadır. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin 3'ü herhangi bir seçeneği işaretlememiştir.

Tablo 3. 6'da araştırma örneklemine alınan öğrencilerin baba eğitim durumuna göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 3. 6 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılımları

Baba Eğitim Durumu	N	%
Okur-Yazar Değil	9	2.0
İlkokul	151	33.9
Ortaokul	98	22.0
Lise	123	27.6
Üniversite	64	14.4
Toplam	445	100

Tablo 3.6 incelediğimizde araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumuna göre dağılımlarının birbirine yakın olmadığı görülmüştür. Okur-yazar değil (N=9) örneklemin %2'sini, İlkokul (N=151) örneklemin %33.9'unu, Ortaokul (N=98) örneklemin %22'sini, Lise (N=123) örneklemin %27.6'sını, Üniversite (N=64) örneklemin %14.4'ünü oluşturmaktadır. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin 5'i herhangi bir seçeneği işaretlememiştir.

Tablo 3. 7'de araştırma örneklemine alınan öğrencilerin anne çalışma durumuna göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 3. 7 Öğrencilerin Anne Çalışma Durumuna Göre Dağılımları

Anne Çalışma Durumu	N	%
Evet	50	11.1
Hayır	400	88.9
Toplam	450	100.0

Öğrencilerin anne çalışma durumuna göre dağılımları incelendiğinde annesi çalışmayan öğrencilerin sayısının annesi çalışan öğrencilere göre daha yüksek olduğu

görülmektedir. Annesi çalışmayan öğrenciler (N=400) örneklemin %88.9'unu oluştururken, annesi çalışan öğrenciler (N=50) örneklemin %11.1'ini oluşturmaktadır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan verileri toplamak için üç ölçme aracından oluşan takım kullanılmıştır. Birincisi sosyo-demografik verileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” dur. İkinci ölçme aracı öğrencilerin yaşam amaçlarını ölçmek amacıyla İlhan (2009) tarafından geliştirilen “Yaşam Amaçları Ölçeği”, üçüncü ölçme aracımız ise öğrencilerin özgeci davranışları ölçmek amacıyla London ve Bower (1968) tarafından geliştirilen “Özgecilik Ölçeği”, Türkçe'ye uyarlanması ve standardizasyonu Cantez, Aşkın ve Akbaba (1991) tarafından yapılmıştır.

3.4.1 Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada kullanılan kişisel bilgi formu, öğrencilerin çeşitli değişkenlere göre durumlarını belirlemek için araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Bu formda cinsiyet, yaş, fakülte türü, sınıf düzeyi, anne yaşam durumu, baba yaşam durumu, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, anne baba birliktelik durumu ve anne çalışma durumu gibi soruları içeren toplam 10 madde bulunmaktadır.

3.4.2. Yaşam Amaçları Ölçeği:

Yaşam Amaçları ölçeği Öz-Belirleme kuramına göre hazırlanmıştır (Tahsin, 2009). Bu ölçek üniversite öğrencilerinin uzun dönemli amaçlarını belirlemek için Tahsin (2009) tarafından geliştirilmiş ve “üniversite öğrencilerinin benlik uyum modeli, yaşam amaçları, temel psikolojik ihtiyaçlar ve öznel iyi oluş” adlı doktora tezinde kullanılmıştır. Test 47 maddeden oluşmaktadır. Test maddelerindeki seçenekler

1,2,3...7' ye kadar olan rakamlarla adlandırılmıştır. Yedinci madde en yüksek düzeyi (amacı) gösterirken birinci madde ise en düşük amacı göstermektedir. Ölçek dokuz faktörden oluşmaktadır. Bu faktörler; kişisel ilişki, topluma katkı, fiziksel sağlık, kişisel gelişim, anlamlı yaşam, aileye katkı, ünlü olma, imaj, maddi başarıdır.

Ölçeğin faktör yapısını ve geçerliliğini ortaya çıkarmak amacıyla Temel Bileşenler Analizi yapılmış ve herhangi bir döndürme tekniği uygulanmamıştır. Analizde ilk olarak boyutlar serbest bırakılmış ve Yamaç Eğimi (Scree Plot) grafiği incelenmiştir. Grafik, temelde iki faktörlü bir yapıyı işaret etmesine karşın faktörlere ilişkin öz-değerler incelendiğinde on faktörün 1.00 ve üzerinde çıktığı görülmüştür. Ölçek taslağındaki maddeler incelendiğinde dokuz faktörlü bir yapının olabileceği öngörülmüştür. İkinci aşamada faktörler baskılanmış ve dokuz faktörlü bir yapı istenmiştir. Varimaks (dik döndürme) döndürme sonucunda maddeler genel olarak beklenen faktörlere yüklenmiş, buna karşın faktör yükü .30'un altında olan 19 madde çıkartılmıştır. Yapılan analiz sonucunda 49 maddelik ve dokuz faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Ortaya çıkan faktörler toplam varyansın % 62'ini açıklamıştır. Faktörlere dağılan maddeler incelendiğinde faktör yükü .40 ve altında olan iki madde çıkartılmış ve analiz tekrarlanmıştır. Analiz sonucunda açıklanan varyans iki puan artarak % 64'e yükselmiştir (İlhan, 2009). Kasser ve Ryan (1993, 1996), yaşam amaçlarının iki üst faktörde birleştiğini belirtmişler ve bu faktörlere *içsel amaçlar* ve *dışsal amaçlar* adlarını vermişlerdir. Bu ölçekte de onların önerdiği gibi yaşam amaçları içsel amaçlar ve dışsal amaçlar olarak ikiye ayrılmıştır.

Tablo 3.8' de Yaşam amaçları ölçeğinin alt faktörleri ve kapsadıkları ölçek maddeleri ile birlikte gösterilmiştir.

Tablo 3.8. Yaşam Amaçları Ölçeği Alt Faktörleri

İçsel Amaçlar	Kişisel İlişki	1, 6, 14, 20, 28, 34
	Topluma katkı	2,8, 15, 22, 30, 35, 40
	Fiziksel sağlık	4, 11, 18, 25
	Kişisel gelişim	10, 16, 23, 31, 37, 47
	Aileye katkı	13, 27, 33, 38, 43, 46
	Anlamlı yaşam	41, 42, 45
Dışsal Amaçlar	Maddi başarı	3, 9, 17, 24, 32, 36
	İmaj	5, 7, 12, 19, 26
	Ünlü olma	21, 29, 39, 44

Ölçeğin güvenilirliğini test etmek için her bir alt boyut ve bu boyutların birleştiği üst iki boyutun Cronbach-Alfa katsayıları ve madde toplam korelasyon ranjları hesaplanmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini test etmek için her bir boyutun iç-tutarlık katsayıları hesaplanmıştır. Birinci düzey analizde ortaya çıkan faktörlerin güvenilirlik katsayıları .74 ile .90 arasında değişmektedir. İkinci düzey faktörlerin iç tutarlık katsayıları ise içsel amaç boyutu için .85, dışsal amaç boyutu için .77 bulunmuştur. Elde edilen bu sonuçlar iç tutarlık katsayıları kabul edilen .70 değerinin üzerinde olması ölçeğin güvenilirliğin bir kanıtı olarak değerlendirilmiştir (İlhan, 2009).

3.4.3 Özgecilik Ölçeği:

Özgecilik ölçeği, London ve Robert Bower (1968) tarafından özgeci davranışları ölçmek amacıyla geliştirilmiştir (Akbaba,1994). Türkçeye uyarlanması ve standartizasyonu Cantez, Aşkın ve Akbaba (1991) tarafından, Akbaba'nın "Grupla psikolojik danışmanın sosyal Psikolojik bir kavram olan özgecilik üzerindeki etkisi" adlı çalışmasında kullanılmak üzere yapılmıştır. Ölçek, dört kategoriden oluşmaktadır. Her kategori ise beş maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin tüm madde ya da soru sayısı yirmidir.

Özgecilik ölçeğinin Türk örnekleme üzerindeki güvenilirliği; yapılan işlemler sonucunda toplam puan için Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı 0.85, iki-yarı test

güvenirlilik katsayısı 0.90 ve tüm ölçek için test-tekrar test güvenirlilik katsayısı 0.92 olarak belirlenmiştir.

Özgecılık ölçeğinin geçerlik çalışmaları; iç geçerlik, kapsam geçerliği ve benzer ölçekler geçerliği olmak üzere üç yöntem kullanılmıştır. Bu yöntemler kullanılarak elde edilen bulgular, ölçeğin geçerli bir ölçek olduğuna dair kanıt olarak kabul edilmiştir (Akbaba, 2001).

3.4.3.1. Özgecılık Ölçeğinin Alt Kategorileri:

3.4.3.1.1 Aile Kategorisi:

Bu maddelerden alınan puanın yüksek olması kişinin kendisini ve çevresini yardımsever olarak algıladığını gösterir. Puanların düşük olması ise kişinin kendisini ve çevresini yardımsever olarak algılamadığını gösterir.

3.4.3.1.2. Sosyal Kategori:

Bu kategoride yüksek puan alınması kişinin sosyal faaliyetlere katıldığını ve bu faaliyetlerde görev ve sorumluluk üstlendiğini gösterirken, düşük puan alması bireyin sosyal yönünün zayıf olduğunu göstermektedir (Akbaba, 1994).

3.4.3.1.3. Yardımseverlik Kategorisi:

Kişinin bu kategoriden yüksek puan alması yardımsever olduğunu gösterirken düşük puan alması yardımsever olmadığını gösterir.

3.4.3.1.4. Sorumluluk Kategorisi:

Bu kategori, hem çoğu insanın sorumluluk yüklenme oranlarına ilişkin bireylerin inançlarını hem de bireyin başkaları ve kendisi için üstlendiği sorumluluk oranlarını yansıtmaktadır (Akbaba, 1994).

3.4.3.2 Özgecılık Ölçeğinin Puanlaması:

Özgecılık ölçeğinde her bir maddenin cevap seçeneği 5 tanedir. Bu seçenekler 1,2,3,4 ve 5 olarak adlandırılmıştır. Kişi hangi seçeneği işaretlemişse o seçenek, kişinin o maddeden aldığı puanı göstermektedir. İşaretlenen seçeneklerdeki puanlar toplanarak kişinin özgecılık puanı elde edilir. Ölçeğin başlangıcından itibaren 1., 2., 3., 4., 5 maddelerden elde edilen toplam puan aile boyutuna, 6., 7., 8., 9., 10. maddelerden elde edilen toplam puan sosyal boyuta, 11., 12., 13., 14., 15. maddelerden elde edilen toplam puan ise yardımseverlik boyutuna ve 16., 17., 18., 19., 20. maddelerden elde edilen toplam puan sorumluluk boyutuna aittir (Akbaba, 1994).

Tablo 3.9’ da özgecılık ölçeğinin alt kategorileri ve kapsadıkları ölçek maddeleri ile birlikte gösterilmiştir

Tablo 3.9 Özgecılık Ölçeği Alt Kategorileri

Özgecılık Ölçeği	Aile	1, 2, 3, 4, 5
	Sosyal	6, 7, 8, 9, 10
	Yardımseverlik	11, 12, 13, 14, 15
	Sorumluluk	16, 17, 18, 19, 20

3.4.4.İşlem

Araştırmanın problemlerine yanıt bulmak amacı ile “Yaşam Amaçları Ölçeği” “Özgecılık Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu”ndan oluşan paket araştırmacı tarafından Amasya Üniversitesi’nde öğrenim gören 455 öğrenciye uygulanmıştır. Ancak verilen ölçme araçlarını yanlış ve eksik doldurmalarından dolayı 5 öğrenci araştırma dışında tutulmuştur. Sonuç olarak 266 kız ve 184 erkek olmak üzere toplam 450 öğrencilik bir çalışma gurubu ile bu araştırma gerçekleştirilmiştir.”

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin toplanmasından sonra, Yaşam Amaçları Ölçeği, Özgeçmiş Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu'ndan toplanan verilerin işlenmesi ve yorumlanması için SPSS (Statistical Package for Social Sciences) Windows 15.0 programı kullanılmıştır. Ham veriler öncelikle bu programa aktarılmış ve analize hazır hale getirilmiştir. Daha sonra ise SPSS programı kullanılarak analizler yapılmıştır. Verilerin analizi için “Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı” “İlişkisiz Örneklemeler İçin t-Testi” ve “İlişkisiz Örneklemeler İçin Tek Faktörlü ANOVA” analizleri ve “Çoklu Regresyon” analizlerinden yararlanılmıştır.

Verilerin analiz edilmesi için kullanılan testler ve tekniklerin alan yazını doğrultusunda neden tercih edildikleri ile ilgili geniş açıklamalar, bu araştırmanın “Bulgular ve Yorum” bölümünde yer almaktadır.

BÖLÜM IV

2. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmanın genel amacı ve bu amaç doğrultusunda belirlenen araştırma soruları çerçevesinde uygulanan analizler ve bunlara ait bulgular özetlenmiştir. Araştırma sorularına yönelik analiz ve bulgular sıra ile verilmiştir.

4.1 “Araştırmaya katılan öğrencilerinin içsel amaç düzeylerinin cinsiyet, anne-baba yaşam durumu, anne çalışma durumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, fakülte türü ve sınıf düzeyi gibi bağımsız değişkenler açısından incelenmesi”

4.1.1 *Araştırmaya katılan öğrencilerin içsel amaç puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?*

Tablo 4.1. İçsel Amaç Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	S.s	Sd	t	P
İçsel Amaçlar	Kız	266	198.55	1.44	.444	-.725	.469
	Erkek	184	196.85	1.88			

Tablo 4.1 incelendiğinde, cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin yaşam amaçları ölçeğinin içsel amaç alt boyutu puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı [$t(448) = -.725$, $p > 0.05$] anlaşılmaktadır. Başka bir deyişle, cinsiyete göre içsel amaç düzeyinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı gözlenmektedir. Öğrencilerin içsel amaç puan ortalamaları incelendiğinde, kız öğrencilerin ortalaması ($\bar{X} = 198.55$) ile erkek öğrencilerin puan ortalamasının ($\bar{X} = 196.85$) birbirlerine yakın olduğu anlaşılmaktadır.

4.1.2 *Araştırmaya katılan öğrencilerin içsel amaç puanları anne veya babasından birisinin sağ ve ölü olmaları durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?*

Tablo 4.2 İçsel Amaç Puanlarının Anne-Baba Yaşam Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Değişken	Anne-Baba Yaşam Durumu		\bar{X}	S.s	Sd	t	P
		N					
İçsel Amaçlar	Sağ	415	197.35	1.19	443	-2.26	.024*
	Ölü	30	209.95	2.64			

* P<.05 (.05 düzeyinde anlamlı)

Tablo 4.2 incelendiğinde, anne-baba yaşam durumu değişkenine göre öğrencilerin yaşam amaçları ölçeğinin içsel amaç alt ölçeği puanları arasında anne-babası ölü olan öğrenciler lehine anlamlı bir fark olduğu [$t(443) = -2.269, p < 0.05$] anlaşılmaktadır. Öğrencilerin içsel amaç puan ortalamaları incelendiğinde, anne-babası sağ olan öğrencilerin ortalaması ($\bar{X} = 197.35$) ile anne-babası ölü olan öğrencilerin puan ortalamasından ($\bar{X} = 209.95$) daha düşük olduğu görülmektedir. Bu bulgu içsel amaç puanlarının yüksek olması şöyle açıklanabilir ; anne-babası ölü olan öğrencilerin kendi işlerini yapmak zorunda kalmaları ve daha fazla sorumluluk almalarına bağlı olarak içsel amaç puanlarının yüksek çıkmıştır.

4.1.3 Araştırmaya katılan öğrencilerin içsel amaç puanları anne çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 4.3 İçsel Amaç Puanlarının Anne Çalışma Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Anne çalışma durumu		N	\bar{X}	S.s	Sd	t	P
İçsel Amaçlar	Evet	50	199.46	3.57	44	.495	.621
	Hayır	400	197.65	1.2			

Tablo 4.3 incelendiğinde, anne çalışma durumu değişkenine göre öğrencilerin yaşam amaçları ölçeğinin içsel amaç puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı [$t(448) = .495, p > 0.05$] anlaşılmaktadır. Başka bir deyişle, anne çalışma durumuna göre içsel amaç düzeyinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı gözlenmektedir. Öğrencilerin içsel

amaç puan ortalamaları incelendiğinde, annesi çalışan öğrencilerin ortalaması ($\bar{X} = 199.46$) ile annesi çalışmayan öğrencilerin puan ortalamasının ($\bar{X} = 197.65$) birbirlerine yakın olduğu anlaşılmaktadır.

4.1.4. Araştırmaya katılan öğrencilerin içsel amaç puanları anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 4.4. Öğrencilerin İçsel Amaçlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Kruskal Wallis testi Sonuçları

	Anne Eğitim Durumu	N	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
İçsel Amaçlar	Okur-Yazar Değil	42	248.76				
	İlkokul	272	226.96				
	Ortaokul	64	195.99	4	7.68	0.01	Var
	Lise	53	208.48				
	Üniversite	16	272.13				

Anne eğitim düzeyi faktörünün öğrencilerin içsel yaşam amaçları üzerindeki etkisini belirlemek için Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar yukarıdaki tabloda verilmiştir. Test istatistik tablosunun anlamlılık satırındaki değerin 0,01 olduğu görülmektedir. Söz konusu değer 0,05' den küçük olduğu için anne eğitim durumu ile içsel yaşam amaç puanları anlamlı şekilde farklılaştığı gözlenmiştir ($p < .05$). Bu bulgu, anne eğitim düzeyinin öğrencilerin içsel yaşam amaçlarını artırma önemli bir faktör olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

4.1.5. Araştırmaya katılan öğrencilerin içsel amaç puanları baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 4.5. Öğrencilerin İçsel Amaçlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Krukal Wallis testi Sonuçları

	Baba Eğitim Durumu	N	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
İçsel Amaçlar	Okur-Yazar Değil	9	307.83				
	İlkokul	151	227.14				
	Ortaokul	98	222.62	4	7.17	0.12	Yok
	Lise	123	227.72				
	Üniversite	64	195.17				

Baba eğitim düzeyi faktörünün öğrencilerin içsel yaşam amaçları üzerindeki etkisini belirlemek için Krukal-Wallis testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar yukarıdaki tabloda verilmiştir. Test istatistik tablosunun anlamlılık satırındaki değerin 0,12 olduğu görülmektedir. Söz konusu değer 0,05' den büyük olduğu için babanın düzeyi ile içsel yaşam amaç puanları arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz ($p>.05$). Bu bulgu, baba eğitim düzeyinin öğrencilerin içsel yaşam amaçları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir.

4.1.4 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İçsel Amaçları Fakülte Türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 4.6 Öğrencilerin İçsel Amaçlarının Fakülte Türüne Göre Anova testi Sonuçları

Değişken	Fakülte Türü	N	\bar{X}	Ss	Sd	F	P
İçsel Amaçlar	Eğitim Fak.	327	198.05	1.28			
	Gümüşhacıköy M.Y.O	61	200.03	3.75	2,44	.777	.461
	Merzifon M.Y.O	62	194.69	3.14			

* $P< .001$ (.001 düzeyinde anlamlı)

Tablo 4.6 incelendiğinde, içsel amaç düzey düzeylerinin fakülte türüne göre anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır [$F(2-447)=,777p>.001$].Başka bir deyişle, fakülte türüne göre içsel amaç düzeyinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı gözlenmektedir.

4.1.5 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İçsel Amaçları Sınıf Düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 4.7 Öğrencilerin İçsel Amaçlarının Sınıf Düzeyine Göre Anova testi Sonuçları

Değişken	Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	Ss	Sd	F	P	Anlamlı Fark
İçsel Amaçlar	1. Sınıf	136	199.40	2.30	3,44	5.51	.001*	2-1,2-3, 2-4 1-4
	2. Sınıf	62	207.19	1.83				
	3. Sınıf	113	197.03	1.66				
	4. Sınıf	138	192.67	2.41				

*P< .001 (.001 düzeyinde anlamlı)

Tablo 4.7 incelendiğinde yapılan ANOVA analiz sonuçlarına göre öğrencilerin içsel amaçlarında sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık oluşturduğu anlaşılmaktadır [$F(3-445) = 5.51, p < .001$]. Bu farklılığın hangi sınıf düzeyleri arasında olduğunu saptamak amacıyla Tukey HSD testi yapılmıştır. Bu analiz sonucuna göre ikinci sınıfta bulunan öğrencilerin içsel amaçlar alt boyutundan aldıkları puanların ($\bar{X} = 207.19$) birinci sınıfta bulunan öğrencilerin aldıkları puanlardan ($\bar{X} = 199.40$), üçüncü sınıfta bulunan öğrencilerin aldıkları puanlardan ($\bar{X} = 197.03$) ve dördüncü sınıfta bulunan öğrencilerin aldıkları puanlardan ($\bar{X} = 192.67$) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Diğer yandan birinci sınıfta okuyan öğrencilerin içsel amaçlar alt boyutundan aldıkları puanların ($\bar{X} = 199.40$) dördüncü sınıfta bulunan öğrencilerin içsel amaçlar alt boyutundan aldıkları puanlardan ($\bar{X} = 192.67$) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu görmüştür.

4.2 “Araştırmaya katılan öğrencilerinin dışsal yaşam amaç düzeylerinin cinsiyet, anne-baba yaşam durumu, anne çalışma durumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, fakülte türü ve sınıf düzeyi gibi bağımsız değişkenler açısından incelenmesi”

4.2.1 Araştırmaya katılan öğrencilerin dışsal amaç puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 4.8 Dışsal Amaç Puanlarının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{X}	S.s	Sd	t	P
Dışsal Amaçlar	Kız	266	79.19	.872	448	1.309	.191
	Erkek	184	81.06	1.169			

Tablo 4.8 incelendiğinde, cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin yaşam amaçları ölçeğinin dışsal amaç alt boyutu puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı [$t(448) = 1.309, p > 0.05$] anlaşılmaktadır. Başka bir deyişle, cinsiyete göre dışsal amaç düzeyinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı gözlenmektedir. Öğrencilerin dışsal amaç puan ortalamaları incelendiğinde, kız öğrencilerin ortalaması ($\bar{X} = 79.19$) ile erkek öğrencilerin puan ortalamasınının ($\bar{X} = 81.06$) birbirlerine yakın olduğu anlaşılmaktadır.

4.2.2 Araştırmaya katılan öğrencilerin dışsal amaç puanları anne-baba yaşam durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 4.9 Dışsal Amaç Puanlarının Anne-Baba Yaşam Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Değişken	Baba Yaşam Durumu	N	\bar{X}	S.s	Sd	t	P
Dışsal Amaçlar	Sağ	425	79.92	.724	443	-.432	.666
	Ölü	30	81.40	3.69			

* $P < .05$ (.05 düzeyinde anlamlı)

Tablo 4.9 incelendiğinde, anne-baba yaşam durumu değişkenine göre öğrencilerin yaşam amaçları ölçeğinin dışsal amaç puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı [$t(443) = -.432, p > 0.05$] anlaşılmaktadır. Başka bir deyişle, anne-baba yaşam durumuna göre dışsal amaç düzeyinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı gözlenmektedir. Öğrencilerin dışsal amaç puan ortalamaları incelendiğinde, anne-babası

sağ olan öğrencilerin ortalaması ($\bar{X} = 79.92$) ile anne-babası ölü olan öğrencilerin puan ortalamasının ($\bar{X} = 81.40$) birbirlerine yakın olduğu görülmektedir.

4.2.3 Araştırmaya katılan öğrencilerin dışsal amaç puanları anne çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 4.10 Dışsal Amaç Puanlarının Anne Çalışma Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Değişken	Anne Çalışma Durumu		\bar{X}	S.s	Sd	t	P
	N						
Dışsal Amaçlar	Evet	50	82.00	2.12	448	1.028	.304
	Hayır	400	79.70	.746			

Tablo 4.10 incelendiğinde, anne çalışma durumu değişkenine göre öğrencilerin yaşam amaçları ölçeğinin dışsal amaç alt ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı [$t(448) = 1.028, p > 0.05$] anlaşılmaktadır. Başka bir deyişle, anne çalışma durumuna göre dışsal amaç düzeyinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı gözlenmektedir. Öğrencilerin dışsal amaç puan ortalamaları incelendiğinde, annesi çalışan öğrencilerin ortalaması ($\bar{X} = 82.00$) ile annesi çalışmayan öğrencilerin puan ortalamasının ($\bar{X} = 79.70$) birbirlerine yakın olduğu anlaşılmaktadır.

4.2.4 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Dışsal Amaçları Anne Eğitim Durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 4.11. Öğrencilerin Dışsal Amaçlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Krukal Wallis testi Sonuçları

	Anne Eğitim Durumu	N	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
İlkokul	272	223.77					
Ortaokul	64	204.74	4	3.60	0.46	Yok	
Lise	53	242.51					
Üniversite	16	256.69					

Anne eğitim düzeyi faktörünün öğrencilerin dışsal yaşam amaçları üzerindeki etkisini belirlemek için Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar yukarıdaki tabloda verilmiştir. Test istatistik tablosunun anlamlılık satırındaki değerin 0,46 olduğu görülmektedir. Söz konusu değer 0,05' den büyük olduğu için annenin eğitim düzeyi ile dışsal yaşam amaç puanları arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz ($p>.05$). Bu bulgu, anne eğitim düzeyinin öğrencilerin dışsal yaşam amaçları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir.

4.2.4. Araştırmaya katılan öğrencilerin dışsal amaç puanları baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 4.12. Öğrencilerin Dışsal Amaçlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Kruskal Wallis testi Sonuçları

	Baba Eğitim Durumu	N	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Dışsal Amaçlar	Okur-Yazar Değil	9	266.22				
	İlkokul	151	218.45				
	Ortaokul	98	230.87	4	1.67	0.79	Yok
	Lise	123	221.66				
	Üniversite	64	218.19				

Baba eğitim düzeyi faktörünün öğrencilerin dışsal yaşam amaçları üzerindeki etkisini belirlemek için Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar yukarıdaki tabloda verilmiştir. Test istatistik tablosunun anlamlılık satırındaki değerin 0,79 olduğu görülmektedir. Söz konusu değer 0,05' den büyük olduğu için babanın eğitim düzeyi ile dışsal yaşam amaç puanları arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz ($p>.05$). Bu bulgu, babanın eğitim düzeyinin öğrencilerin dışsal yaşam amaçları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir.

4.2.5 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Dışsal Amaçları Fakülte Türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 4.13 Öğrencilerin Dışsal Amaçlarının Fakülte Türüne Göre Anova testi Sonuçları

Değişken	Fakülte Türü	N	\bar{X}	Ss	Sd	F	P
Dışsal Amaçlar	Eğitim Fak.	327	79.21	.862			
	Gümüşhacıköy M.Y.O	61	82.67	1.72	2,44	1.62	.198
	Merzifon M.Y.O	62	81.18	1.56			

Tablo 4.13 incelendiğinde, öğrencilerin dışsal amaç düzeylerinin fakülte türüne göre anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır [$F(2-447)=1,62p>.001$]. Başka bir deyişle, fakülte türüne göre dışsal amaç düzeyinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı gözlenmektedir.

4.2.6 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Dışsal Amaçları Sınıf Düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 4.14 Öğrencilerin Dışsal Amaçlarının Sınıf Düzeyine Göre Anova testi Sonuçları

Değişken	Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	Ss	Sd	F	P	Anlamlı Fark
Dışsal Amaçlar	1.Sınıf	136	83.02	1.10				
	2.Sınıf	62	87.19	1.81	3,445	12.814	.000*	1-3, 1-4 2-3, 2-4
	3.Sınıf	113	75.24	1.34				
	4.Sınıf	138	77.41	1.34				

* $P < .001$ (.001 düzeyinde anlamlı)

Tablo 4.14 incelendiğinde yapılan ANOVA analiz sonuçlarından, öğrencilerin dışsal amaçlarının sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık oluşturduğu anlaşılmaktadır [$F(3-445)= 12.814, p < .001$]. Bu farklılığın hangi tür ya da türler arasında olduğunu saptamak amacıyla Tukey HSD testi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre birinci sınıfta bulunan öğrencilerin dışsal amaçlar alt boyutundan aldıkları puanların ($\bar{X} = 83.02$) üçüncü sınıfta bulunan öğrencilerin aldıkları puanlardan ($\bar{X} = 75.24$) ve dördüncü sınıfta bulunan öğrencilerin aldıkları puanlardan ($\bar{X} = 77.41$) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Aynı şekilde ikinci sınıfta bulunan

öğrencilerin dışsal amaçlar alt boyutundan aldıkları puanların ($\bar{X} = 87.19$) üçüncü sınıfta bulunan öğrencilerin aldıkları puanlardan ($\bar{X} = 75.24$) ve dördüncü sınıfta bulunan öğrencilerin aldıkları puanlardan ($\bar{X} = 77.41$) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulgudan öğrencilerin sınıf düzeyi yükseldikçe dışsal amaç puanlarının azaldığı anlaşılmaktadır. Bu durum öğrencilerin üniversiteye yeni gelmiş olmanın heyecanı ile daha idealist davrandıkları amaçlarına daha çok önem verdikleri ancak sınıf düzeyi artıkça bıkkınlık yaşayarak amaçlarına verdikleri önemin azaldığı şeklinde yorumlanabilir.

4.3. “Araştırmaya katılan öğrencilerinin özgeci davranışlarının cinsiyet, anne-baba yaşam durumu, anne çalışma durumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi fakülte türü ve sınıf düzeyi gibi bağımsız değişkenler açısından incelenmesi

4.3.1 Araştırmaya katılan öğrencilerin özgecilik puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 4.15 Özgecilik Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{X}	S.s	Sd	t	P
Özgecilik	Kız	266	71.27	.573	448	1.662	.097
	Erkek	184	72.80	.734			

Tablo 4.15 incelendiğinde, cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin özgecilik puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı [$t(448) = 1.662, p > 0.05$] anlaşılmaktadır. Başka bir deyişle, cinsiyete göre özgecilik düzeyinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı gözlenmektedir. Öğrencilerin özgecilik puan ortalamaları incelendiğinde, kız öğrencilerin ortalaması ($\bar{X} = 71.27$) ile erkek öğrencilerin puan ortalamasınının ($\bar{X} = 72.80$) birbirlerine yakın olduğu anlaşılmaktadır.

4.3.2 Araştırmaya katılan öğrencilerin özgecilik puanları anne-baba yaşam durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 4.16 Özgeciler Puanlarının Anne-Baba Yaşam Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Değişken	Anne-Baba Yaşam Durumu		N	\bar{X}	S.s	Sd	t	P
Özgeciler	Sağ		420	71.69	.473	443	-2.213	.027*
	Ölü		30	76.55	1.19			

* P<.05 (.05 düzeyinde anlamlı)

Tablo 4.16 incelendiğinde, anne-babası sağ ($\bar{X} = 71.69$) ve ölü ($\bar{X} = 76.55$) olma durumuna göre öğrencilerin özgeciler ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu [$t(443) = -2.213, p < 0.05$] anlaşılmaktadır. Başka bir deyişle, anne-baba yaşam durumuna göre özgeciler düzeyinin anne-babası ölü olanlar lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı gözlenmektedir. İnsanoğlunun en temel gerçeklerinden birisi olarak ölümün bireyin yaşam algısı ve yaşam amaçlarını etkilemesi beklenen bir durumdur. Anne veya babasından birisi ölü olan öğrencilerin yaşam algısı ve amaçlarının değiştiği yaşam amaçlarını daha çok önemsendiği ve olumlu psikolojik özelliklerinde artma olduğu söylemek doğru olacaktır.

4.3.3 Araştırmaya katılan öğrencilerin özgeciler puanları anne çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 4.17 Özgeciler Puanlarının Anne Çalışma Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Değişken		N	\bar{X}	S.s	Sd	t	P
Özgeciler	Evet	50	72.08	1.38	448	.140	.889
	Hayır	400	71.88	.480			

Tablo 4.17 incelendiğinde, *anne çalışma durumu* değişkenine göre öğrencilerin özgeciler ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı [$t(448) = .140, p > 0.05$] anlaşılmaktadır. Başka bir deyişle, anne çalışma durumuna göre özgeciler düzeyinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı gözlenmektedir. Öğrencilerin özgeciler puan ortalamaları incelendiğinde, annesi çalışan öğrencilerin ortalaması ($\bar{X} = 72.08$) ile

annesini çalışmayan öğrencilerin puan ortalamasının ($\bar{X} = 71.88$) birbirlerine yakın olduğu anlaşılmaktadır.

4.3.6 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Özgeciliği Düzeyleri Anne Eğitim

Durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 4.18. Öğrencilerin Özgeciliği Düzeylerinin Anne Eğitim Düzeyine Göre Kruskal Wallis testi Sonuçları

	Anne Eğitim Durumu	N	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Özgeciliği	Okur-Yazar Değil	42	239.92				
	İlkokul	272	228.12				
	Ortaokul	64	203.27	4	4.32	0.36	Yok
	Lise	53	206.58				
	Üniversite	16	252.84				

Anne eğitim düzeyi faktörünün öğrencilerin özgeciliği üzerindeki etkisini belirlemek için Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar yukarıdaki tabloda verilmiştir. Test istatistik tablosunun anlamlılık satırındaki değerin 0,36 olduğu görülmektedir. Söz konusu değer 0,05' den büyük olduğu için annenin eğitim düzeyi ile özgeciliği puanları arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz ($p > .05$). Bu bulgu, annenin eğitim düzeyinin öğrencilerin özgeciliği üzerinde olumlu bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir.

4.3.7. Araştırmaya katılan öğrencilerin özgeciliği puanları baba eğitim düzeyine

göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 4.19. Öğrencilerin Özgecilik düzeylerinin Baba Eğitim Düzeyine Göre Krukal Wallis testi

Baba Eğitim Durumu	N	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Okur-Yazar Değil	9	276.78				
İlkokul	151	235.71				
Özgecilik Ortaokul	98	211.06	4	6.40	0.17	Yok
Lise	123	226.03				
Üniversite	64	197.91				

Baba eğitim düzeyi faktörünün öğrencilerin özgecilikleri üzerindeki etkisini belirlemek için Krukal-Wallis testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar yukarıdaki tabloda verilmiştir. Test istatistik tablosunun anlamlılık satırındaki değer 0,17 olduğu görülmektedir. Söz konusu değer 0,05' den büyük olduğu için babanın eğitim düzeyi ile özgecilik puanları arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığını söyleyebiliriz ($p>.05$). Bu bulgu, babanın eğitim düzeyinin öğrencilerin özgecilikleri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir.

4.3.4 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Özgecilik Düzeyleri Fakülte Türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo4.20 Öğrencilerin Özgecilik Puanlarının Fakülte Türüne Göre Anova testi Sonuçları

Değişken	Fakülte Türü	N	\bar{X}	Ss	Sd	F	P
Özgecilik	Eğitim Fak.	327	71.28	.533			
	Gümüşhacıköy M.Y.O	61	73.98	1.17	2.447	2.660	.071
	Merzifon M.Y.O	62	73.15	1.23			

Tablo 4.20 incelendiğinde, öğrencilerin özgecilik düzeylerinin fakülte türüne göre anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır [$F(2-447)=2.660p>.001$].Başka bir deyişle, fakülte türüne göre özgecilik düzeyinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı gözlenmektedir.

4.3.5 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Özgecilik Puanları Sınıf Düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo 4.21 Öğrencilerin Özgecilik Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Anova testi Sonuçları

Değişken	Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	Ss	Sd	F	P	Anlamlı Fark
Özgecilik	1.Sınıf	136	73.65	.834				
	2.Sınıf	62	75.06	1.22				
	3.Sınıf	113	71.98	.815	3,44	9.65	.000*	1-4, 2-3, 2-4, 3-4
	4.Sınıf	138	68.61	.798				

*P< .001 (.001 düzeyinde anlamlı)

Tablo 4.21 incelendiğinde yapılan ANOVA analiz sonuçlarından, öğrencilerin özgecilik puanlarının sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık oluşturduğu anlaşılmaktadır [$F(3-445) = 9.656, p < .001$]. Bu farklılığın hangi sınıf ya da hangi sınıflar arasında olduğunu saptamak amacıyla Tukey HSD testi yapılmış olup analiz sonucuna göre dördüncü sınıfta bulunan öğrencilerin özgecilik ölçeğinden aldıkları puanların ($\bar{X} = 68.61$) birinci sınıfta bulunan öğrencilerin aldıkları puanlardan ($\bar{X} = 73.65$), üçüncü sınıfta bulunan öğrencilerin aldıkları puanlardan ($\bar{X} = 71.98$) ve ikinci sınıfta bulunan öğrencilerin aldıkları puanlardan ($\bar{X} = 75.06$) anlamlı düzeyde daha düşük olduğu gözlenmektedir. Sonuç olarak birinci ve ikinci sınıf düzeyinde olan öğrencilerin özgecilik puanlarının 3. Ve 4. Sınıf düzeyindeki öğrencilerden anlamlı olarak daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgudan öğrencilerin sınıf düzeyi yükseldikçe özgecilik puanlarının giderek azaldığı anlaşılmaktadır. Öğrenciler üniversiteye geldiklerinde özgecilik gibi daha çok olumlu psikolojik özelliklere sahip iken üniversitede aldıkları formal veya informal eğitim sonunda özgecilik özelliklerinde azalmakta olmaktadır. Kendisi ve çevresi ile uyumlu barışık olan özgecilik gibi olumlu psikolojik özelliklere sahip iyi birey yetiştirmeyi amaçlayan bir eğitim sisteminde

amaçlananın tersi bir durumun oluşması tekrar düşünülmesi ve sorgulanması gereken önemli bir sonuçtur.

4.4 “Öğrencilerin yaşları, özgecilik düzeyleri, içsel yaşam amaçları ve dışsal yaşam amaçları arasında anlamlı ilişki var mıdır?”

Tablo 4.22 Öğrencilerin Yaşları ile Özgecilik Düzeyleri, İçsel Amaç Düzeyleri ve Dışsal Amaç Düzeyleri Arasındaki İlişki

		Yaş	r ²
Özgecilik	r	.012	
	p	.804	.00
	n	450	
İçsel Amaçlar	r	-.047	
	p	.319	.00
	n	450	
Dışsal Amaçlar	r	-.104	
	p	.028*	.01
	n	450	

*P< .05 (Korelasyon katsayısı. 05 düzeyinde anlamlıdır)

Tablo 4.22 incelendiğinde; öğrencilerin özgecilik ölçeğinden aldıkları puanlar ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ($r = .012$, $p > .05$) gözlenmektedir. Aynı şekilde, öğrencilerin İçsel Amaçlar Ölçeği'nden aldıkları puanları ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ($r = -.047$, $p > .05$) görülmüştür. Ancak öğrencilerin dışsal amaçlar alt boyutundan aldıkları puanlar ile yaşları arasında, ters (negatif) yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ($r = -.104$, $p < .05$) gözlenmektedir. Buna göre bireylerin yaşları arttıkça dışsal amaçlar alt boyutundan aldıkları puanların azaldığı söylenebilir. Değişkenler arasındaki bu ilişki iki değişken arasındaki toplam varyansın %1'ini açıklamaktadır ($r^2=0.01$). Diğer bir ifadeyle bireylerin yaşları ile dışsal amaçlar alt boyut puanları arasındaki ilişkinin toplam varyansın %1'ine karşılık gelmektedir

4.6 “Araştırmaya katılan öğrencilerin özgecilik düzeyleri ile içsel yaşam amaçları ve dışsal yaşam amaçları arasında anlamlı ilişki var mıdır?”

Öğrencilerin özgecilik düzeyleri ile içsel yaşam amaçları ve dışsal yaşam amaçları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını test etmek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu testi uygulanmış ve elde edilen bulgular aşağıda Tablo 4.23’de verilmiştir.

Tablo 4.23 Öğrencilerin Özgecilik Düzeyleri İle İçsel Amaç Düzeyleri ve Dışsal Amaç Düzeyleri Arasındaki İlişki

		Özgecilik Puanları	r ²
İçsel Amaçlar	r	.414	.017
	p	.000*	
	n	450	
Dışsal Amaçlar	r	.181	.030
	p	.000*	
	n	450	

*P< .05 (Korelasyon katsayısı. 05 düzeyinde anlamlıdır)

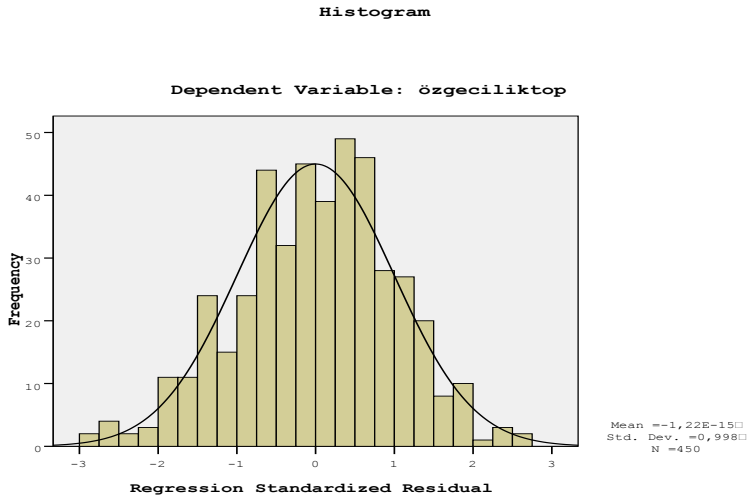
Tablo 4.23 incelendiğinde öğrencilerin özgecilik düzeyleri ile içsel yaşam amaçları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmektedir (r=.414, p<.05). Buna göre öğrencilerin özgecilik düzeyleri arttıkça içsel yaşam amaçlarının da arttığını söylemek mümkündür. Determinasyon katsayısı (r²= .17) dikkate alındığında, öğrencilerin özgecilik düzeyindeki toplam varyansın (değişkenliğin) % 17’sinin içsel yaşam amaçlarından kaynaklandığı söylemek mümkündür.

Tablodaki analizler incelendiğinde öğrencilerin Özgecilik düzeyleri ile dışsal yaşam amaçları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmektedir (r=.181, p<.05). Buna göre öğrencilerin özgecilik düzeyleri arttıkça dışsal yaşam amaçlarının da arttığını söylemek mümkündür. Determinasyon katsayısı (r²= .03) dikkate alındığında, öğrencilerin özgecilik düzeyindeki toplam varyansın (değişkenliğin) % 3’ünün dışsal yaşam amaçlarından kaynaklandığı söylemek mümkündür.

4.7 “Üniversite Öğrencilerinin yaşam amaçları özgecilik düzeylerinin anlamlı yordayıcısı mıdır?”

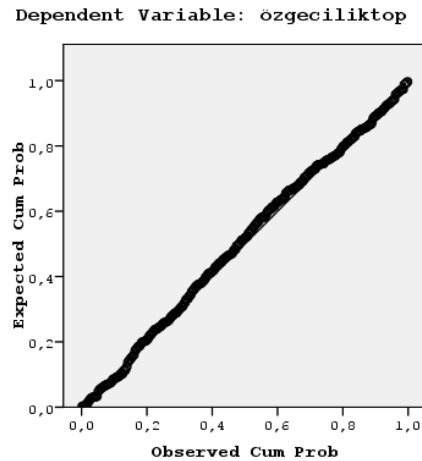
Araştırmanın bu değişkeni için regresyon analizi uygulanması gerektiği için öncelikle regresyon analizi için gerekli olan normallik ve doğrusallık varsayımlarının karşılanıp karşılanmadığı incelenmiş olup sonuçları aşağıdaki Grafik-1’de verilmiştir.

Grafik-1 Normallik Dağılımı

Yukarıdaki grafiklerden anlaşıldığı gibi araştırmaya konu olan bağımlı değişken *özgecilik* açısından normal dağılım özelliklerine uygun bir dağılıma olduğu anlaşılmaktadır.

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

Yukarıdaki grafik incelendiğinde bağımlı değişkenimiz olan özgecilik açısından noktaların bir eksen etrafında toplandığı ve doğrusal bir ilişki gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu sonuçlara dayanarak regresyon analizinin önkoşulu olan normallik ve doğrusallık varsayımlarının karşılandığı gözlenmektedir.

Araştırmanın en kritik sorusu olan “*Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları, toplam özgecilik düzeyinin anlamlı yordayıcısı mıdır?*” sorunun cevabını test etmek için önce özgecilik toplam puanları sonra özgecilik alt boyutları ile doğrusal (linear) çoklu regresyon analizi yapılmış olup sonuçlar aşağıdaki tablolarda da verilmiştir.

Tablo 4.24 İçsel ve Dışsal Yaşma amaçlarının Toplam Özgecilik Düzeyinin Yordanmasına İlişkin Doğrusal Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Sh	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	39,38	3,50	-	11,24	.000*	-	-
İçsel Amaçlar	,162	,019	.411	8,64	.000*	,414	,378
Dışsal Amaçlar	,005	,031	.008	,162	.872	,181	,008
R= .41	R ² = .17						
F= (2,447) =	46,24	p = .000					

* $p < .05$

Yukarıda Tablo 4.24’deki regresyon analizi sonuçları incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin içsel yaşam amaçları ile özgecilik düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, öğrencilerin dışsal yaşam amaçları ile özgecilik düzeyleri arasında anlamlı ilişki olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır ($r = 0,41$, $r^2 = 0,17$, $p < .01$). Yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre öğrencilerin içsel amaç düzeyleri özgecilik düzeylerini anlamlı yordayıcısı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($p < .05$). Ancak dışsal amaçların öğrencilerin özgecilik düzeyinin anlamlı yordayamadığı ve önemli etkiye sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p > .05$).

Bağımsız değişkenlerin toplamı; içsel yaşam amaçları ve dışsal yaşam amaçları ikisi birlikte öğrencilerin özgecilik toplam puanlarının %17 düzeyini ($R^2 = .17$)

açıkladığı anlaşılmaktadır. Bu da özgeciliği açıklayan çok önemli faktörler olduğunu göstermektedir.

4.7.1 “Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları özgecilik ölçeği aile alt boyutunun anlamlı yordayıcısı mıdır?”

Tablo 4.25 Özgecilik Aile Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata	β	T	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	11,501	1,133	-	10,154	.000*	-	-
İçsel Amaçlar	,039	,006	.316	6,385	.000*	,320	,289
Dışsal Amaçlar	,002	,010	.009	,179	.858	,142	,008

R= .32R² = .10
F= (2,447) = 25,42 p = .000

* $p < .05$

Yukarıda Tablo 4.25’deki regresyon analizi sonuçları incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin içsel yaşam amaçları ile özgecilik aile alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu anlaşılmaktadır $r = 0,32$, $r^2 = 0,10$, $p < .05$.. Ancak, öğrencilerin dışsal yaşam amaçları ile özgecilik ölçeği aile alt boyutu arasında anlamlı ilişki olmadığı anlaşılmaktadır. Yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre öğrencilerin içsel amaç puanları özgecilik-aile düzeylerini anlamlı yordayıcısı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($p < .05$). Ancak dışsal amaçların öğrencilerin özgecilik-aile düzeyinin anlamlı yordayamadığı ve önemli etkiye sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p > .05$).

Bağımsız değişkenlerin toplamı; içsel yaşam amaçları ve dışsal yaşam amaçları ikisi birlikte öğrencilerin özgecilik-aile düzeylerinin %17 açıkladığı anlaşılmaktadır.

4.7.2 “Üniversite Öğrencilerinin içsel-dışsal yaşam amaçları özgecilik ölçeği sosyallik alt boyutunun anlamlı yordayıcısı mıdır?”

Tablo 4.26 Özgecilerlik Sosyal Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata	β	T	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	3,602	1,701	-	2,118	.035*	-	-
İçsel Amaçlar	,049	,009	.265	5,375	.000*	,313	,246
Dışsal Amaçlar	,034	,015	.114	2,313	.021*	,226	,109
R= .33R ² = .10							
F= (2,447) = 27,25 p = .000							

* $p < .05$

Yukarıda Tablo 4.26'deki regresyon analizi sonuçları incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin içsel yaşam amaçları ve dışsal yaşam amaçlarının özgecilerlik sosyal alt boyutu arasında anlamlı ilişki olduğu anlaşılmaktadır $r = 0,33$, $r^2 = 0,10$, $p < .05$. İçsel yaşam amaçları ile özgecilerlik ölçeği aile alt boyutu arasındaki korelasyon değeri pozitif olduğundan aralarındaki ilişki pozitif yönlü olduğu anlaşılmaktadır. Aynı şekilde dışsal yaşam amaçları ile özgecilerlik ölçeği sosyal alt boyutu arasındaki korelasyon değeri pozitif olduğundan aralarındaki ilişki pozitif yönlü olduğu görülmüştür. Yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre öğrencilerin içsel amaç puanları ve dışsal amaç puanları özgecilerlik-sosyal düzeylerini anlamlı yordayıcısı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($p < .05$).

Bağımsız değişkenlerin toplamı; içsel yaşam amaçları ve dışsal yaşam amaçları ikisi birlikte öğrencilerin özgecilerlik-sosyal düzeylerinin %10 düzeyini ($R^2 = .10$) açıkladığı anlaşılmaktadır.

4.7.3 “Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları özgecilik ölçeği yardımseverlik alt boyutunun anlamlı yordayıcısı mıdır?”

Tablo 4.27 Özgecilik Yardımseverlik Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata	β	T	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	10,640	1,378	-	7,724	.000*	-	-
İçsel Amaçlar	,048	,007	.322	6,440	.000*	,272	,291
Dışsal Amaçlar	-,028	,012	-.117	-2,351	.019*	,019	-,111
R= .29R ² = .08							
F= (2,447) = 20,82 p = .000							

* $p < .05$

Yukarıda Tablo 4.27’deki regresyon analizi sonuçları incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin içsel yaşam amaçları ile özgecilik yardımseverlik alt boyutu arasında anlamlı ilişki olduğu anlaşılmaktadır $r = 0,29$, $r^2 = 0,08$, $p < .05$. İçsel yaşam amaçları ile özgecilik ölçeği yardımseverlik alt boyutu arasındaki korelasyon değeri pozitif olduğundan aralarındaki ilişki pozitif yönlü olduğu anlaşılmaktadır. Ancak dışsal yaşam amaçları ile özgecilik ölçeği yardımseverlik alt boyutu arasındaki korelasyon değeri negatif olduğundan aralarındaki ilişkinin negatif yönlü olduğu görülmüştür. Yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre öğrencilerin içsel amaç düzeylerinin ve dışsal amaç düzeylerinin özgecilik-yardımseverlik düzeylerini anlamlı yordayıcısı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($p < .05$).

Bağımsız değişkenlerin toplamı; içsel yaşam amaçları ve dışsal yaşam amaçları ikisi birlikte öğrencilerin özgecilik-sosyal düzeylerinin %8 düzeyini ($R^2 = .08$) açıkladığı anlaşılmaktadır.

4.7.4 “Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları özgecilik ölçeği sorumluluk alt boyutunun anlamlı yordayıcısı mıdır?”

Tablo 4.28 Özgecilik Sorumluluk Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Doğrusal Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata	β	T	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	13,640	1,098	-	12,418	.000*	-	-
İçsel Amaçlar	,027	,006	.233	4,590	.000*	,227	,212
Dışsal Amaçlar	-,003	,010	-.015	-,302	.763	,083	-,014
R= .22R ² = .05							
F= (2,447) = 12,17 p = .000							

* $p < .05$

Yukarıda Tablo 4.28’deki regresyon analizi sonuçları incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin içsel yaşam amaçları ile özgecilik sorumluluk alt boyutu arasında anlamlı ilişki olduğu anlaşılmaktadır $r = 0,22$, $r^2 = 0,05$, $p < .05$. İçsel yaşam amaçları ile özgecilik ölçeği sorumluluk alt boyutu arasındaki ilişki pozitif yönlü olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, öğrencilerin dışsal yaşam amaçları ile özgecilik ölçeği sorumluluk alt boyutu arasında anlamlı ilişki olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre öğrencilerin içsel amaç düzeylerinin özgecilik-sorumluluk düzeylerini anlamlı yordayıcısı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($p < .05$). Ancak dışsal amaçların öğrencilerin özgecilik-sorumluluk düzeyinin anlamlı yordayamadığı ve önemli etkiye sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p > .05$).

Bağımsız değişkenlerin toplamı; içsel yaşam amaçları ve dışsal yaşam amaçları ikisi birlikte öğrencilerin özgecilik-sorumluluk düzeylerinin %5 düzeyini ($R^2 = .05$) açıkladığı anlaşılmaktadır.

BÖLÜM V.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma sürecinde toplanan veriler üzerinde yapılan istatistiksel analizler sonucunda elde edilen bulgular konu ile ilgili diğer araştırma sonuçları ile tartışılmış ve değerlendirmelerde bulunulmuştur. Ayrıca araştırma bulguları ve yapılan tartışmalar ışığında eğitimcilere, ebeveynlere ve araştırmacılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Bu araştırma kapsamında üniversite öğrencilerinin yaşam amaçlarının özgecilik üzerindeki yordama gücü incelenmiştir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin **yaşam amaçlarının ve özgecilik düzeylerinin cinsiyet, yaş, fakülte türü, sınıf düzeyi, anne-baba yaşam durumu, anne-baba eğitim durumu ve anne çalışma durumu** gibi bağımsız değişkenlere göre farklılaşma gösterip göstermediği ile ilgili sorulara cevap aranmıştır.

1- Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları ve özgecilik düzeyleri karşılaştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda üniversite öğrencilerinin yaşam amaçlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Başka bir deyişle, cinsiyete göre yaşam amaç düzeyinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı gözlenmektedir. Bu konuda yapılan araştırmalar incelendiğinde; Aydın (2011), yaşam amaçları ile ilgili yaptığı araştırmasında bu araştırma sonuçlarına paralel olarak cinsiyet değişkeni açısından yaşam amaçları düzeylerinde anlamlı farklılık olmadığı bulgusuna ulaşmıştır. Ancak İlhan'ın (2009), yaptığı araştırmada kızların yaşam amaçları puanları erkeklerin puanlarına göre anlamlı

düzeyde farklılaştığı bulgusuna ulaşmıştır. Yıldırım'ın (2007) yaptığı bir araştırmada kızların eğitime erkeklerden daha fazla önem verdiği bulgusu da cinsiyetin yaşam amaçları üzerindeki etkisini göstermektedir.

Bu araştırmada yapılan *t* testi analiz sonucunda üniversite öğrencilerinin özgecilik düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Konu ile ilgili olarak; Banbal, (2010), Mutağçılar, (2008), Onatır, (2008) tarafından yapılan araştırma sonuçlarında da bu araştırma bulgularına benzer şekilde özgecilik düzeyinin cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermediği bulgusuna ulaşmışlardır. Akbaba (1994) özgecilik söz konusu olduğunda, cinsiyetin belirleyici bir değişken olmadığını saptamıştır. Bununla birlikte, Elmas(1998) araştırmasında kadınların erkeklerden daha özgeci olduklarını ortaya koyarken Eagly ve Crowley (1986) erkek ergenlerin, kız ergenlere göre daha çok özgeci davranış sergilediklerini tespit etmişlerdir. Özgeciliğinin bazı araştırmalara göre cinsiyet açısından farklılık göstermesi ve bazılarında farklılık göstermemesi tamamıyla araştırmaların farklı kültürlerde gerçekleştirilmesinden kaynaklanıyor diyebiliriz.

2- Bu araştırma kapsamında yapılan analiz sonuçlarına bakarak üniversite öğrencilerinin yaş faktörü içsel yaşam amaçları, dışsal yaşam amaçları ve özgecilik düzeyleri ile karşılaştırılmıştır. Yapılan analizler incelendiğinde öğrencilerin içsel amaçlar alt ölçeğinden aldıkları puanları ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Ancak öğrencilerin dışsal amaçlar alt boyutundan aldıkları puanlar ile yaşları arasında, ters (negatif) yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmektedir. Başka bir deyişle yaş arttıkça dışsal amaçlardan alınan puanlarda azalmaktadır. Bireylerin yaşları ilerledikçe yaşamlarında daha fazla sorumluluk almaları bunu açıklayıcı bir faktör olarak gösterilebilir. Aydın (2011) , yaptığı araştırmada, yaşa

bağlı olarak yaşam amaçlarında fark olmadığı bulgusuna ulaşmıştır.. Ancak yaşa bağlı olarak ölçeklerden alınan ortalama puanlarda yaşla doğru orantılı olarak yaşam amaçları puanlarının da arttığı görülmektedir.

Bu araştırmada yapılan analizler incelendiğinde öğrencilerin özgecilik ölçeğinden aldıkları puanlar ile yaşları arasında beklenenin aksine anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır. Bunun nedeni olarak araştırmaya katılan öğrencilerin yaş aralıklarının kısıtlı tutulması olabilir. Mutağçılar'ın (2008) öğretmen özgeciliği üzerine yaptığı araştırmada, öğretmenlerin yaşları ile özgeci davranışları arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşmıştır.

3- Bu araştırma kapsamında yapılan Anova testi sonuçlarına göre **Fakülte Türüne** göre üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları ve özgecilik düzeyleri karşılaştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda üniversite öğrencilerinin fakülte türü değişkenine göre yaşam amaçlarının anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır. İlhan (2009), yaptığı çalışmada içsel amaçların fakülte türlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı, dışsal amaçların ise fakülte türüne göre farklılaşmadığı ortaya koymuştur. Vansteenkiste ve arkadaşları, (2006) anaokulu öğretmenliğinde okuyan öğrencilerle işletme bölümünde okuyan öğrencilerinin yaşam amaçlarını değerlendirmişler ve sonuç olarak, anaokulu öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin işletmede okuyan öğrencilere göre daha fazla içsel amaç, daha az dışsal amaç puanına sahip olduklarını ortaya koymuşlardır.

Bu araştırmada yapılan *Anova testi* analiz sonucunda üniversite öğrencilerinin özgecilik düzeylerinin fakülte türüne göre anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır. Bu konuda yapılan bir araştırmaya rastlanmaması araştırmanın bu boyutunun açıklanamamasına neden olmaktadır. Ancak bu sonuç özellikle bireylerin

özgeciliğin doğuştan geldiği ya da küçük yaşlarda kazanıldığı düşüncesini ortaya koymaktadır.

4- Bu araştırma kapsamında yapılan Anova testi sonuçlarına göre **sınıf düzeyine** göre üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları ve özgecilik düzeyleri karşılaştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre yaşam amaçlarının anlamlı bir farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Sheldon (2005), yaptığı çalışmada üniversiteye yeni başlayan öğrencilerle son sınıf öğrencileri karşılaştırılmış, son sınıf öğrencilerinin içsel amaçlarında artma dışsal amaçlarında azalma görülmüştür. Ancak İlhan (2009), yaptığı çalışmada öğrencilerin içinde bulunduğu sınıf düzeyine göre içsel ve dışsal amaçların önemsenme düzeylerinde bir farklılaşma olmadığını ortaya koymuştur. Bu çalışmada içsel amaç puanının en yüksek olduğu eğitim kademesi ikinci sınıf gözükürken İlhan'ın yaptığı çalışmada içsel amaçların en yüksek puanının dördüncü sınıfta olduğu gözlenmiştir. Dışsal amaç puanlarını da İlhan'ın yaptığı çalışmayla karşılaştıracak olursak; bu çalışmada en yüksek dışsal amaç puanı ikinci sınıflardadır. Ancak İlhan'ın çalışmasında en yüksek dışsal amaç puanı 2 ve 4.sınıflarda gözükmektedir. Şahin, Zoraloğlu, Fırat'ın (2011) yaptıkları çalışmada öğrencilerin ulaşmaya çalıştıkları amaçlarında birinci ve son sınıf öğrencisi olmalarına göre önemli farklılık gösterdiği bulgusuna ulaşmışlardır

Bu çalışmada yapılan *Anova testi* sonucunda üniversite öğrencilerinin özgecilik düzeyinde sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılaşma olduğu ortaya çıkmıştır. Başka bir deyişle sınıf düzeyi öğrencilerin özgecilik puanlarını etkilemektedir. Yapıcı ve Zengin (2003) yüksek din eğitimi alan birinci ve son sınıf öğrencilerini karşılaştırmış ancak kayda değer bir farklılaşma gözlenmemiştir. Banbal, (2010) sınıf düzeyleri ile

özgecilik ölçeği alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarını karşılaştırmış ve istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

5- Bu araştırma kapsamında yapılan analizi sonuçlarına göre **Anne-Baba yaşam durumuna göre** üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları ve özgecilik düzeyleri karşılaştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda üniversite öğrencilerinin anne-baba yaşam durumu değişkenine göre öğrencilerin yaşam amaçları ölçeğinin içsel amaç alt ölçeği puanları arasında anne-babası ölü olan öğrenciler lehine anlamlı bir fark olduğu, ortaya çıkmıştır. Ancak analiz sonucunda üniversite öğrencilerinin baba yaşam durumu değişkenine göre yaşam amaçları ölçeğinin dışsal amaç puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır. Başka bir deyişle, anne-baba yaşam durumuna göre dışsal amaç düzeyinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı gözlenmektedir.

Bu araştırmada yapılan *t* testi analiz sonucunda üniversite öğrencilerinin özgecilik düzeylerinin anne-babası sağ ve ölü olma durumuna göre öğrencilerin özgecilik ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu ortaya çıkmıştır. Başka bir deyişle, baba yaşam durumuna göre özgecilik düzeyinin babası ölü olanlar lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı gözlenmiştir.

6- Bu araştırma kapsamında yapılan analiz sonuçlarında **anne eğitim durumuna** göre üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları ve özgecilik düzeyleri karşılaştırılmıştır. İçsel yaşam amaç düzeylerinin anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve olumlu bir etkiye sahip olduğu gözlenmiştir. Şahin, Zoraloğlu, Fırat, (2011) yaptıkları araştırmada buna paralel olarak eğitim düzeyinin yaşam amaçları üzerindeki etkisinden bahsetmişlerdir. Ancak anne eğitim düzeyinin dışsal yaşam amaçlarında farklılaşma yaratmadığı da ortaya çıkmıştır.

Diğer yandan yapılan *Anova testi* sonucunda üniversite öğrencilerinin özgecilik düzeylerinin anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır. Özgecilekle yapılan diğer araştırmalarda anne eğitim durumu değerlendirilmediği için konuya tam olarak açıklık getirilememektedir.

7-Bu araştırma kapsamında yapılan analiz sonuçlarında **baba eğitim durumuna** göre üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları ve özgecilik düzeyleri karşılaştırılmıştır. Baba eğitim düzeyinin, öğrencilerin içsel ve dışsal yaşam amaçları ve özgecilik düzeyleri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olmadığı ortaya çıkmıştı. Literatürde bu konu ile ilgili herhangi bir araştırmaya rastlanılmadığı için iyi bir değerlendirme yapılamamaktadır.

8- Bu araştırma kapsamında yapılan analizi sonuçlarına göre **anne çalışma durumuna** göre üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları ve özgecilik düzeyleri karşılaştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda üniversite öğrencilerinin anne çalışma durumu değişkenine göre öğrencilerin yaşam amaçlarının anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır. Başka bir deyişle, anne çalışma durumuna göre yaşam amaç düzeyinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı gözlenmiştir

Bu araştırmada yapılan *t* testi analiz sonucunda üniversite öğrencilerinin özgecilik düzeylerinin anne çalışma durumuna göre özgecilik toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır. Banbal, (2010) yaptığı çalışmada bu çalışmaya paralel olarak öğrencilerin annelerinin çalışma durumunun öğrencilerin özgeciliklerini etkilemediğini ortaya koymuştur.

9- Bu araştırma kapsamında yapılan analiz sonuçlarına bakarak üniversite öğrencilerinin özgecilik düzeyleri ile içsel yaşam amaçları ve dışsal yaşam amaçları arasındaki ilişki araştırılmıştır. Analiz sonuçlarına bakıldığında beklenildiği gibi öğrencilerin özgecilik düzeyleri ile içsel yaşam amaçları arasında anlamlı ve pozitif bir ilişkinin olduğu ortaya

çıkıştır. Buna göre öğrencilerin özgecilik düzeyleri arttıkça içsel yaşam amaçlarının da arttığını söylemek mümkündür. Aynı şekilde öğrencilerin özgecilik düzeyleri ile dışsal yaşam amaçları arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki ortaya çıkmıştır. Buradaki ilişkinin de beklenenin aksine pozitif çıkması yaş aralığındaki darlıktan kaynaklandığı söylenebilir.

10-Araştırmanın en kritik sorusu olan “*Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları, özgecilik düzeylerinin anlamlı yordayıcısı mıdır?*” sorunun cevabını test etmek için doğrusal (linear) çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Bu analiz sonuçlarına göre içsel yaşam amaçları ile özgecilik düzeyleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmuştur. Yani içsel yaşam amaçları özgecilik düzeylerinin anlamlı yordayıcısı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ancak dışsal yaşam amaçları öğrencilerin özgecilik düzeylerinin anlamlı yordayıcısı olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu anlamda araştırma sonucu beklenildiği gibi çıkmıştır. Bazı araştırmalarda özgeci davranış ile egoist davranış zıt kavramlar olarak gösterilmiştir Mevcut araştırmamızda da buna benzer bir sonuç çıkmıştır. Çünkü içsel yaşam amaçları özgeci davranışları ifade ederken dışsal yaşam amaçları daha çok egoist davranışları ifade etmektedir.

11- Bu araştırma kapsamında yapılan analiz sonuçlarına bakarak üniversite öğrencilerinin özgecilik ölçeği aile alt boyutu ile yaşam amaçları arasındaki ilişki araştırılmıştır. Regresyon analizi sonuçları incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin içsel yaşam amaçları ile özgecilik aile alt boyutu arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Ancak özgecilik ölçeği aile alt boyutu ile dışsal yaşam amaçları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Buradan çıkan sonuç, içsel yaşam amaçları özgecilik ölçeği aile alt boyutunun anlamlı yordayıcısı iken dışsal yaşam amaçları aile alt boyutunun anlamlı yordayıcısı değildir.

12-Bu araştırma kapsamında yapılan analiz sonuçlarına bakarak üniversite öğrencilerinin özgecilik ölçeği sosyal alt boyutu ile yaşam amaçları arasındaki ilişki araştırılmıştır. Regresyon analizi sonuçları incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin içsel yaşam amaçları ve dışsal yaşam amaçlarının özgecilik sosyal alt boyutu arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin içsel amaç ve dışsal amaç düzeylerinin özgecilik ölçeği sosyal alt boyut düzeylerini anlamlı yordayıcısı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

13- Bu araştırma kapsamında yapılan analiz sonuçlarına bakarak üniversite öğrencilerinin özgecilik ölçeği yardımseverlik alt boyutu ile yaşam amaçları arasındaki ilişki araştırılmıştır. Regresyon analizi sonuçları incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin içsel yaşam amaçları ve dışsal yaşam amaçlarının özgecilik yardımseverlik alt boyutu arasında anlamlı ilişki olduğu anlaşılmaktadır. İçsel yaşam amaçları ile özgecilik ölçeği yardımseverlik alt boyutu arasındaki ilişki pozitif iken dışsal yaşam amaçları arasındaki ilişki negatif yönlüdür. Dışsal yaşam amaçları ile özgecilik ölçeği yardımseverlik alt boyutu arasındaki ilişkinin negatif yönlü olmasının nedeni dışsal yaşam amaçlarının daha çok egoist amaçları temsil ettiğinden kaynaklanabilir. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin içsel amaç ve dışsal amaç düzeylerinin özgecilik ölçeği yardımseverlik alt boyut düzeylerini anlamlı yordayıcısı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

14- Bu araştırma kapsamında yapılan analiz sonuçlarına bakarak üniversite öğrencilerinin özgecilik ölçeği sorumluluk alt boyutu ile yaşam amaçları arasındaki ilişki araştırılmıştır. Regresyon analizi sonuçları incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin içsel yaşam amaçları ile özgecilik sorumluluk alt boyutu arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, öğrencilerin dışsal yaşam amaçları

ile özgecilik ölçeği sorumluluk alt boyutu arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Buradan çıkan sonuç, içsel yaşam amaçları özgecilik ölçeği sorumluluk alt boyutunun anlamlı yordayıcısı iken dışsal yaşam amaçları sorumluluk alt boyutunun anlamlı yordayıcısı değildir.

5.2 Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgular ışığında yapılan yorum ve tartışmalara dayalı olarak iki ana başlık altında öneriler getirilmiştir.

5.2.1. Anne- Babalar ve Eğitimcilerle Yönelik Öneriler:

- Araştırma sonucu analizleri incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin, içsel yaşam amaçları ile özgecilik düzeyleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmuştur. Özellikle öğretmenlerin, öğrencilerin yaşam amaçlarını belirlemesi aşamasında iyi bir yönlendirmeye sahip olmaları gerekmektedir. Özellikle okullarda yapılan rehberlik etkinliklerinde bu konuyu destekleyen faaliyetlere yer verilmelidir. Öğrencilerin özgeci davranış gösterme olasılığını arttırmak için de anne ve babaların iyi bir rol-model olmaları önerilmektedir.
- Araştırma sonucu analizleri incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin dışsal yaşam amaçları ile özgecilik ölçeği yardımseverlik alt boyutu arasında anlamlı ancak negatif bir ilişki saptanmıştır. Bu sonuç şunu ortaya koymaktadır; çocuk eğitiminde bulunan kişilerin (öğretmenler, anne-babalar vb.) yaşam amaçları konusunda bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Çünkü yukarıdaki sonuç içsel yaşam amaçlarına sahip bireylerin daha özgeci (yardımsever), dışsal yaşam amaçlarına sahip bireylerin daha özgeci davranışlarında zamlı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu nedenle yaşam amaçları belirlemede öğrencilerle

yakından ilişkili olan anne-babalar ve öğretmenlerin içsel destekleyici ve teşvik edici olmaları beklenir .Dolayısıyla egoist insanlar yetiştirmememiz için yaşam amaçları konusunda yeterli bilgiye sahip olmamız gerekmektedir.

- Araştırma sonucu analizleri incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin dışsal yaşam amaçları ile yaşları arasında anlamlı ancak negatif bir ilişkiye rastlanılmıştır. Yaş arttıkça dışsal yaşam amaçları (maddi başarı, imaj, ünlü olma vb.) düzeyinde anlamlı bir azalma görülmektedir. Bu azalmayı da, insanların yaşları ilerledikçe sorumluluk sahibi olmaları ile açıklayabiliriz. Ancak bazen sorumluluk alma konusunda geç kalınabilir. Öyleyse öğrenciler her yaş döneminde içinde bulunduğu gelişim özelliklerine göre sorumluluk alma konusunda eğitilmelidir.
- Araştırma sonucu analizleri incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin özgecilik puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Özgecilik düzeyindeki artışa paralel olarak özgecilik puanlarının da arttığı gözlenmiştir. Araştırma sonucu analizleri incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin içsel yaşam amaçları ve dışsal yaşama amaçlarının sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Birinci sınıf ve dördüncü sınıf ortalamalarına baktığımızda genel olarak sınıf düzeyi yükseldikçe içsel yaşam amaç düzeyi artarken dışsal yaşam amaç düzeyi azalmaktadır. Bu sonuç aslında beklenen bir sonuçtur. Bu bulgu aynı zamanda yaşam eğitimi olan üniversite eğitimi sürecinde öğrencilerin yardımsever davranışları teşvik edilmeli ve çeşitli sosyal yardım faaliyetleri düzenlemeleri desteklenmelidir.

- Araştırma sonucu analizleri incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin baba yaşam durumu değişkenine göre içsel yaşam amaçları anlamlı bir farklılık göstermektedir. Babası ölü olan öğrencilerin içsel yaşam amaçları puanlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Bu durum babası ölü olan öğrencilerin sorumlulukları kendilerinde hissetmeleri ile açıklanabilir. Bazen böyle bir durum öğrenciler üzerinde yıkıcı etkilere sebep olabilir. Şöyle ki; erken yaş döneminde büyük sorumluluk altına girilmesi var olan potansiyelin kullanılamama riskini ortaya çıkarmaktadır. Bu tip öğrencilerle bireysel ya da grupta psikolojik danışma yapılarak bu riskin önüne geçilebilir.

5.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler

- Araştırma Amasya ilinde üniversite öğrencileri ile sınırlıdır. Bu çalışma başka üniversitelerinde, farklı yaş ve meslek gurupları üzerinde test edilmesi çalışma sonuçlarının genellenebilmesi adına yararlı olabilir.
- Yaşam amaçları ve özgecilik düzeyleri üzerinde anne-baba ve öğretmen tutumlarının etkisinin araştırılmasının çalışmanın daha iyi anlaşılacağı düşünülmektedir.
- Öğrencilerin yaşam amaçlarını belirleme ve özgecilik düzeylerini geliştirmeye yönelik grup rehberliği etkinliklerini de içerecek bir rehberlik programı hazırlanması ve buna deneysel çalışma yapılması değerlendirilmeye değer bir konu olarak görülmektedir.
- Öğrencilerin yaşam amaçları ve özgecilik düzeylerini yordayan farklı değişkenler daha ayrıntılı olarak incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Akbaba, S. (1994). *Grupla psikolojik danışmanın sosyal psikolojik bir kavram olan özgecilik üzerindeki etkisi*. Erzurum: Yayınlanmış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akbaba, S. (2001). Özgecilik ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*(3), 85-95.
- Akyel, H. B. (1986). *Altruistic Behavior and Prosocial Moral Reasoning Among Turkish High School Student*. Maryland: Yayınlanmış doktora tezi, University of Maryland.
- Banbal, G. K. (2010). *Hemşirelik Öğrencilerinin Özgecilik Düzeyleri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Budak, S. (2003). *Psikoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayıncılık.
- Dökmen, Ü. (2000). *İletişim Çatışmaları ve Empati (14. Baskı)*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Early, S. V., Salvarani, G., & Batson, C. D. (1997). Perspective taking: imagining how another feels versus imagining how you would feel. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 23, 751-759.
- Elmas, U. (1998). *Bireylerin ana-baba tutumları ile özgecilik düzeyleri arasındaki ilişkiler*. Erzurum: Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi.
- Emmons, R. (1999). The psychology of ultimate concerns: motivation and spirituality in personality. *New York, Guilford* , 123-145.

- Eryılmaz, A., & Aypay, A. (2011). Lise Öğrencilerinde Derse Katılmaya Motive Olma ile Yaşam Amaçları Belirleme Arasındaki İlişkiler. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 149-158.
- Freedman, J. L., & Sears, D. O. (1989). *Sosyal Psikoloji (Çev.) A. Dönmez*. Ankara: Ara Yayıncılık.
- Gormley, K. J. (1996). Altruism:A framework for caring and Providing Care. *Int.J. Nurs. Stud*, 33(6), 581-588.
- Grauerholz, E. (1988). Altruistic Other. Orientation in 1988 Intimate Relationships. *Social Behavior and Personality*, 2, 127-131.
- Grouzet, F. M., Kasser, T., Ahuvia, A., Dols, J. M., Kim, Y., Lau, Ryan, R. M.,Saunders, S.,Schmuck, P. &Sheldon, K. M.(2005). The structure of goals across 15 cultures. *Journal of Personality and Psychology*, 89, 800-816.
- Hoffman, M. (1982). *Development of prosocial motivation: Empathy and guilt*.N.Eisenberg (s. 281-313). içinde NewYork: Academic Press.
- Husman, J. E. (1996). Beliefs and Perceptions About the Future: A Conceptualization and Measurement of Future Time Perspective. *The XXVI International Congress of Psychology*,. Montreal, Canada.
- İlhan, T. (2009). *Üniversite öğrencilerinin benlik uyum modeli: Yaşam amaçları, temel psikolojik ihtiyaçlar ve öznel iyi oluş*. Ankara: Yayınlanmış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı,.
- Kapıkıran, N. (2008). Ahlaki Davranış ve Topluma Yararlı Davranışlar: Sanat Eğitimi Fark Yaratır mı? *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*,, 5(2), 1-14.

- Karadağ, E., & Mutafçılar, I. (2009). İlk Ve Ortaöğretim Okulu Öğretmenlerinin Özgeciliik Düzeyleri üzerine bir çalışma. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 75-92.
- Karahan, T., & Sardoğan, M. (2004). *Psikolojik danışma ve psikoterapide kuramlar*. Samsun: Deniz Kültür Yayınları.
- Kasser, T., & Ryan, R. M. (1993). A dark side of the American dream: Correlates of financial success as a central life aspiration. *Journal of Personality and Social Psychology*, 65(2), 410-422.
- Kasser, T., & Ryan, R. M. (1996). Further examining the American dream: differential correlates of intrinsic and extrinsic goals. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22, 280-287.
- Kasser, T., & Ryan, R. (1999). The Relations of Psychological Needs for Autonomy and Relatedness to Vitality, Well- Being and Mortality in a Nursing Home. *Journal of Applied Social Psychology*, 29(5), 935-954.
- Kasser, T., & Ryan, R. M. (2001). *Be careful what you wish for: Optimal functioning and relative attainment of intrinsic and extrinsic goals*. In P. Schmuck & K. M. Sheldon (Eds), *Life goals and well-being: Towards a positive psychology of human striving*. Göttingen, Germany: Hogrefe & Huber Publishers.
- Keskin, B. (2007). Zihin Teorisi Ve Ahlaklılık Kazanımı Arasındaki İlişki. *Erzincan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 73-79.
- King, L. A. (1998). Daily goals, life goals, and worst fears: means, ends, and subjective well-being. *J. Pers*(65), 713-744.

- Kumru, A., Carlo, G., & Edwards, C. (2004). Olumlu sosyal davranışların ilişkisel, kültürel, bilişsel ve duyuşsal bazı değişkenlerle ilişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 19(54), 109-125.
- Latana, B., & Rodin, J. (1969). A lady in distress: Inhibiting effects of friends and strangers On bystander intervention. *Journal of Experimental and Social Psychology*,(5), 189-202.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*, (Çev.), Akınhay, O.; Kömürcü, D. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Miller, P. A. (1997). Emotional cognitive behavioral and temperament characteristics of heig-empathy children. *Motivation and Emation*,(21), 109-126.
- Mutafçılar, I. (2008). *Özgecılık Kavramının Tarihsel Gelişimi Ve Öğretmen Özgeciliği Üzerine Bir Araştırma*,. İstanbul,: Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,.
- Nair, K. (2003). Life goals: the concept and its relevance to rehabilitation. *J Clin Rehabil*,(17), 192-202.
- Oliner, S. P., & Oliner, P. M. (1998). *The altruistic personality: Rescuers of Jews in Nazi Europe*,. New York: Free Press.
- Onatır, M. (2008). *Öğretmenlerde Özgecılık İle Değer Tercihleri Arasındaki İlişki (İstanbul İli, Anadolu Yakası Örneği)*,. İstanbul: Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, .
- Organ, D. (1988). *Organisational citizenship behavior: The good soldier syndrome*,. Lexington MA,: Heath.
- Ölçüm, Ç. M. (2004). *Örgütsel Vatandaşlık Davranışı*,. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Öz, F. (1998). Hemşirelikte Özgeçilik. *Çukurova Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*(2), 53-57.
- Özen, Y. (2010). Kişisel Sorumluluk Bağlamında Öznel Ve Psikolojik İyi Oluş (Sosyal Psikoloji Bir Değerlendirme),. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(2), 45-58.
- Rognstad, M., Nortvedt, P., & Aasland, O. (2011). 18.12.2011 tarihinde <http://.www.biomedsearch.com/nih/Helping-motives-in-late> adresinden alındı.
- Ryan, R., Chirkov, V., Little, T., Sheldon, K., & Timoshina, E. D. (1999). The American dream in Russia: Extrinsic aspirations and well-being in two cultures,. *Personality and Social Psychology Bulletin*(25), 1509-1524.
- Sezgin, F. (2005). Örgütsel Vatandaşlık Davranışları: Kavramsal Bir Çözümleme ve Okul Açısından Bazı Çıkarımlar,. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*(1), 317-339.
- Simon, N. M., Otto, M., & Wisniewski, S. (2004). Anxiety disorder comorbidity in bipolar disorder patients: Data from the first 500 participants in the systematic treatment enhancement program for bipolar disorder. *Am J. Psychiatry*,(161), 2222-2229.
- TDK. (1975). *Toplum Bilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TDK. (2011). *Türk Dil Kurumu*. 21.09.2011 tarihinde <http://tdkterim.gov.tr/?kelime=%F6zgecilik&kategori=terim&hng=md> adresinden alındı
- Williams, G. C., Cox, E. M., Hedberg, V. A., & Deci, E. L. (2000). Extrinsic life goals and health risk behaviors in adolescents. *Journal of Applied Social Psychology* (30), 1756-1771.

Wilson, O. (1971). *he Insect Societies. Cambridge, Mass.* Boston: Harvard Üniversitv Press.

Wilson, O. (1975). *Sociobiology, The New Synthesis.* Cambridge.: Harvard University Press.

Yetkin, S. (1976). *Büyük Tedirginler.* Ankara: Pars Matbaacılık.

Yılmaz, K. (2010). Kamu Ortaöğretim Öğretmenlerinin Örgütsel Vatandaşlık Davranışları ile İlgili Görüşleri,. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 1-16.

EKLER

EK-1 KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli Katılımcı

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin yaşam amaçlarını incelemektir. Araştırmada yer alan ölçeklere vereceğiniz cevaplar, sadece araştırma kapsamında kullanılacak ve kesinlikle gizli tutulacaktır. Soruları içtenlikle cevaplamanız, araştırmanın amacına ulaşmasında katkıda bulunacaktır. Gösterdiğiniz ilgi ve özen için teşekkürler.

Doç. Dr. Recep KOÇAK
Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Eğitim FAKÜLTESİ

Kaşif AK
Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık A.B.D.
kasifak55@gmail.com

1. Cinsiyet: E () K ()

2. Yaş:

3. Okuduğunuz Üniversite:

4. Fakülte:

5. Bölüm:

6. Sınıf:

7. Anne-baba birlikteliği: Birlikte () Ayrı boşandılar ()

8. Anne ve Baba yaşam durumu:

Anne sağ () Anne ölü () Baba sağ () Baba ölü ()

9. Anne - babanızın eğitim durumu?

Anne Okur-yazar değil İlkokul Ortaokul Lise Üniversite
Lisansüstü

Baba Okur-yazar değil İlkokul Ortaokul Lise Üniversite
Lisansüstü

10. Anneniz çalışıyor mu? Evet Hayır

EK-2 ÖZGECİLİK ÖLÇEĞİ

Lütfen bu anketteki soruların üzerinde fazla düşünmeden süratle tamamlayınız. Aşağıdaki her soruyu size göre en iyi ifade eden rakamı bir daire içine alarak cevaplayınız. (1 çok azı, 5 ise çok fazlayı ifade eder.)

1. Akrabalarınız size ne ölçüde yardım eder?
Çok az.....1.....2.....3.....4.....5.....çok fazla
2. Küçüklüğünüzde kardeşinize karşı evde ne ölçüde sorumluluk yüklenmişsiniz?
Çok az.....1.....2.....3.....4.....5.....çok fazla
3. Babanız başkalarına ne ölçüde yardım ederdi?
Çok az.....1.....2.....3.....4.....5.....çok fazla
4. Anneniz başkalarına ne ölçüde yardım ederdi?
Çok az.....1.....2.....3.....4.....5.....çok fazla
5. Aile bireyleri birbirlerine ne ölçüde yardım eder?
Çok az.....1.....2.....3.....4.....5.....çok fazla
6. Öğrenciyken okulunuzun düzenlediği etkinliklerde ne ölçüde yer aldınız?
Çok az.....1.....2.....3.....4.....5.....çok fazla
7. Öğrenciyken okulunuzun düzenlediği etkinliklerde ne sıklıkla yer aldınız?
Çok az.....1.....2.....3.....4.....5.....çok fazla
8. Çevrenizdeki kulüp, cami, hayır kurumu gibi kuruluşların yönetiminde ne ölçüde etkinlik gösterirsiniz?
Çok az.....1.....2.....3.....4.....5.....çok fazla
9. Çevrenizdeki etkinliklere katılım sıklığınız nedir?
Çok az.....1.....2.....3.....4.....5.....çok fazla
10. Bir grubun görevlisi olarak ne ölçüde hizmet verirsiniz?
Çok az.....1.....2.....3.....4.....5.....çok fazla
11. Hayır kurumlarına ne kadar bağlısınız bulunursunuz?
Çok az.....1.....2.....3.....4.....5.....çok fazla
12. Tatil günlerinde başkalarına ne ölçüde yardım edersiniz?
Çok az.....1.....2.....3.....4.....5.....çok fazla
13. Hasta ve düşkünleri ziyaret için ne kadar zaman ayırırsınız?
Çok az.....1.....2.....3.....4.....5.....çok fazla

14. Başkaları ile şeker, sigara, kurabiyenizi vb. ne ölçüde paylaşırsınız?
Çok az.....1.....2.....3.....4.....5.....çok fazla
15. Mesela sizden “bir ekmek “ parası isteyene ne kadar yardım edersiniz?
Çok az.....1.....2.....3.....4.....5.....çok fazla
16. Pek çok insanın kendi başının çaresine bakabileceğine ne derece inanırsınız?
Çok az.....1.....2.....3.....4.....5.....çok fazla
17. Çoğu insanın esas olarak sorumluluk yüklenme derecesi nedir?
Çok az.....1.....2.....3.....4.....5.....çok fazla
18. Zor durumda kalmış olanlara insanlar ne ölçüde yardımcı olmaya hazırdırlar?
Çok az.....1.....2.....3.....4.....5.....çok fazla
19. Kendiniz için ne ölçüde sorumluluk taşıyabilirsiniz?
Çok az.....1.....2.....3.....4.....5.....çok fazla
20. Bir insan, (aile içi- aile dışı) kimselere ne ölçüde yardımcı olmalı ve onlara karşı sorumluluk yüklenmelidir?
Çok az.....1.....2.....3.....4.....5.....çok fazla

EK-3 YAŞAM AMAÇLARI ÖLÇEĞİ

Herkesin uzun dönemli birtakım amaçları vardır. Bunlar insanların yaşamlarında başarmalarını umdukları şeylerdir. Aşağıda bir dizi yaşam amacı bulacaksınız. Sizden istenen her bir amacı dikkatli bir şekilde okuyup **sizin için ne kadar önemli olduğunu** aşağıdaki 7'li derecelendirmeyi kullanarak yapmanızdır.

Hiç	Orta düzeyde					Oldukça
1	2	3	4	5	6	7

No	Amaç	1	2	3	4	5	6	7
1	İnsanlarla daha sağlıklı ilişkiler kurmak							
2	İnsanlara yardımcı olmak							
3	Çok para kazanmak							
4	Beden sağlığımı korumak							
5	İleri yaşlarda bile genç kalabilmek							
6	Dostluklarımı sürdürmek ve yeni dostluklar kurmak							
7	İnsanlar tarafından beğenilen birisi olmak							
8	Dünya barışı için çalışmak							
9	İyi bir hayat standardı yakalamak							
10	Yaşam değerlerime sahip çıkmak							
11	Sağlıklı bir yaşam sürmek							
12	Güzel görünmek (yaşlılığa rağmen)							
13	Ailemi mutlu etmek							
14	İnsanlarla iyi geçinmek							
15	İnsanların sorunlarına çözümler bulabilmek							
16	Kendimi her konuda geliştirmeye çalışmak							
17	İstediğim şeyleri alabilecek kadar yeterli paraya sahip olmak							
18	Sağlıklı bir yaşam tarzına sahip olmak							
19	Çekici olmak							
20	İyi ve anlamlı dostluklar kurmak							
21	İlk akla gelen isimlerden olmak ve ölünce bile hatırlanmak							
22	Başkalarının mutluluğu için çalışmak							
23	Kültürlü bir insan olmak							
24	Varlıklı olmak							
25	Zinde olmak							
26	İnsanların beğendiği fiziksel görünümüne sahip olmak							
27	Aileme layık bir evlat olmak							
28	Dostluklarımın sayısını artırmak							
29	Adımı herkese duyurmak							
30	Toplumunun barışı için çalışmak							

31	Yeni şeyler öğrenmek								
32	İyi bir ekonomik yaşama sahip olmak								
33	Anne ve babamın her zaman mutlu ve huzurlu yaşaması için çalışmak								
34	Etrafımda güvенеbileceğim arkadaşlara sahip olmak								
35	İnsanlara karşılıksız hizmet etmek								
36	Maddi güce sahip olmak								
37	Hayatımın her anını anlamlı, dolu dolu yaşamak								
38	Aileme, akrabalarımaya yararlı olmak								
39	Adımdan sıkça bahsedilen işler yapmak								
40	İnsanlara faydalı olmak								
41	Hayatı her yönüyle kabullenmek								
42	Hayatın gerçek anlamını bulmak								
43	Ailem için ileride güzel işler yapmak								
44	Ünlü olmak								
45	Hayatın anlamını bilen biri olmak								
46	Ailemin daha rahat yaşamasını sağlamak								
47	Kendine güvenen biri olmak								

EK-4 AMASYA ÜNİVERSİTESİ ÖLÇEK UYGULAMA İZİN BELGESİ

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

SAYI : B.30.2.ASY.0.00.00-044/1177
KONU: Araştırma İzni

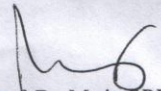
24/06/2011

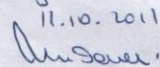
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 15.06.2011 tarih ve 1952-2580 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitiminde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Kaşif AK'ın, Doç.Dr.Recep KOÇAK danışmanlığında "Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Amaçlarının Özgeçilicilik ve Gelecek Zaman Algılarını Yordamadaki Rolü" amacı ile hazırlanmış olduğu anket çalışmasının Üniversitemizde uygulanması uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Metin ORBAY
Rektör

Yrd. Doç. Dr.
M. Hikmet DEVELİ
Bilgi Dekan Yardımcısı
11.10.2011

ÖZGEÇMİŞ

Adı-Soyadı :Kaşif AK

Doğum Tarihi : 1981

Öğrenim Bilgileri

İlköğretim : Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu/ Zile/ Tokat

Ortaöğretim : Ortaköy Lisesi / Çorum

Üniversite :Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Eğitim Fakültesi/ Eğitim Bilimleri
Bölümü/ Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı

İş Bilgileri

2005-2007 Sakarya Üniversitesi/ Psikolojik Danışman

2008-..... Amasya/Gümüşhacıköy/Kemalpaşa İlköğretim Okulu/Psikolojik Danışman